

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ & ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΧΡΗΣΤΑΚΟΥ

Αναπληρωτή Καθηγητή

Εικαστικά - Εικαστική Αγωγή/ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Υποψήφιου στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή

στο γνωστικό αντικείμενο

«Εκπαίδευση στις Εικαστικές Τέχνες»

Τμήμα: Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΕΚΠΑ

Αθήνα 2023

Πίνακας Περιεχομένων

I. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
II. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ.....	5
III. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ	7
III. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ	8
1. ΣΠΟΥΔΕΣ – ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ	8
1.1. Βασικές Σπουδές.....	8
1.2. Μεταπτυχιακές Σπουδές (κρατική υποτροφία εξωτερικού Ι.Κ.Υ.)	8
1.3. Διαγωνισμοί - Βραβεία-Υποτροφίες.....	9
1.4. Ξένες γλώσσες.....	9
2. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	10
2.1. Ατομικές εκθέσεις.....	10
Προγραμματισμένες ατομικές εκθέσεις: 2024 Γκαλερί Cube, Πάτρα	10
2024 Γκαλερί ENIA, Αθήνα.....	10
2021 “Με τον Φόβο του Άλλου”, Γκαλερί Εικαστικός Κύκλος ΔΛ, Αθήνα	10
2019 “This is not the World I dreamt of”, C&C Gallery, Λονδίνο.	10
2018 “Προσωπικοί Χάρτες”, Πινακοθήκη Δήμου Κέρκυρας.....	10
“Με το βλέμμα στον χάρτη”, Δημοτική Πινακοθήκη Αμαρουσίου, Αθήνα. 2016 «Ουτοπικές Τοπογραφίες», Γκαλερί Cube, Πάτρα. 10	
2015 «Η Βία των Ημερών», ArtWall, Αθήνα (κατάλογος).....	10
2014 “Flyways”, C.C. Gallery, Λονδίνο.	10
2013 2 ^η Aegeanale (επ. Σ. Γκουντούνα), Kivotos Art Projects, Μύκονος	10
(κατάλογος).	10
2012 «Αυτός δεν είναι ο Κόσμος μου», Γκαλερί Cube, Πάτρα.....	10
2005 «Προσωπικές Γεωγραφίες», Γκαλερί Gazon Rouse, Αθήνα (κατάλογος).	10
2005 Γκαλερί Αμυμώνη, Ιωάννινα.	10
2004 Gallery K, Λονδίνο (κατάλογος).....	10
2003 U.E.L. Gallery, Λονδίνο.	10
2001 Greengate Gallery, Λονδίνο.....	10
1997 Γκαλερί Αντήνωρ, Αθήνα (κατάλογος).	10
1995 Μυροβόλος-Αρτ, Θεσσαλονίκη.....	10
2.2. Ομαδικές Εκθέσεις (επιλογή)	10

2023	<i>“Mapping Mnemosyne – Where am I/WE/YOU?”</i> , Julio Fine Arts Gallery, .	10
	Baltimore, USA, (επ. A. Herber) (κατάλογος).....	10
	<i>“Βίοι παράλληλοι ”</i> Μέγαρο Χορού Καλαμάτας / Black Box, (επ. Α.....	10
	Ποταμιάνου), (κατάλογος).....	10
	Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας 2023, <i>Αόρατοι Άνθρωποι, Αόρατες Σκέψεις</i>	10
	<i>/Invisible People, Invisible Thoughts</i> , Πάτρα (επ. Λ. Ζωζά) (κατάλογος).....	10
	<i>«Κάμπος/Πεδίο:η ενέργεια του κενού»</i> , Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, ...	10
	Θεσσαλονίκη(επ. Γ. Ζιώγας).....	10
2022	<i>Supermarket</i> Stockholm International Art Fair 2022, Tidal Flow Platform,	10
	.....	10
	Στοκχόλμη (κατάλογος).....	10
	<i>“Invisible Cities – Continuous Cities”</i> The Project Gallery, Αθήνα, (επιμέλεια.....	10
	Λ. Ζωζά, Αλ. Μαγγανιώτης, Φ. Λογοθέτης)	10
2021	<i>“Weaving Justice”</i> , The Anya and Shyva Gallery, New York	10
2020	<i>“Death in Athens”</i> , Athens Artcore Festival 2020, Fokianou Studio,	10
	Αθήνα, 10	
	(επ. S. Ettlinger).....	10
	<i>“Pinned, Stitched and Glitzed: Challenging the Gender Stereotype”</i> , Art	10
	Appel Gallery, Αθήνα (κατάλογος).....	10
2018	<i>“Highlights”</i> , Astrolavos Gallery, Αθήνα.....	10
2017	<i>“Getaway to freedom”</i> , <i>Back to Athens</i> , Cheapart Gallery, Αθήνα.....	11
	(κατάλογος).....	11
	<i>“The right to human”</i> , State Museum of Contemporary Art, Θεσσαλονίκη.....	11
	(επ. Χ. Σαββόπουλος, Θ. Βραχοπούλου), (κατάλογος).....	11
	<i>“Abstract and Abstraction”</i> , Gallery 7, Αθήνα.....	11
	<i>“Action Field Codra17”</i> , Θεσσαλονίκη, (επ. Κ. Κωστόπουλος).....	11
	<i>«TidalFlow-Relocated»</i> Πινακοθήκη Κυκλάδων, Σύρος, (επ. Τ. Τσουμπρή)	11
2.3.	Εκθέσεις με την Ομάδα CAPSULE	12
2.4.	Συλλογές	13
3.	ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	13
3.1.	Καλλιτεχνικό Έργο πέραν των εκθέσεων	13
3.2.	Εικονογράφηση Εκδόσεων	14
2022	Καγγελάρης, Γ., <i>Λύκος για Πάντα</i> , Αθήνα, Εύμαρος, (εικονογράφηση.....	14
	εξωφύλλου).....	14
3.3.	Άλλο Επαγγελματικό Έργο	14

“This is not the World I dreamt of”, C&C Gallery, Λονδίνο (2019), «Η Βία των Ημερών», ArtWall, Αθήνα (2015), «Αυτός δεν είναι ο Κόσμος μου», Γκαλερί Cube, Πάτρα (2012), καθώς και πολλές ομαδικές εκθέσεις.....	14
4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	15
4.1. Υπηρεσία σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	15
2022 Εκλογή στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή.....	15
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.....	15
Γνωστικό Αντικείμενο: Εικαστικά – Εικαστική Αγωγή Εκλογή: 31/8/2022.....	15
Διορισμός/ανάθεση : 30/11/2022 ΦΕΚ 2985/Γ’/29.11.2022	15
2021 Μονιμοποίηση στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή	15
4.2. Αυτοδύναμη Διδασκαλία σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Μαθήματα)...	16
4.3. Λοιπό διδακτικό έργο.....	19
4.4. Επιστημονική επίβλεψη εργασιών	19
5. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	21
5.1. Συμμετοχή σε επιτροπές στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ) του	21
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.....	21
5.2. Συμμετοχή σε Επιστημονικές Επιτροπές Συνεδρίων	21
➤ Μέλος επιστημονικής επιτροπής 12ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»,.....	21
(10-12 Νοεμβρίου 2023), Ιωάννινα.....	21
➤ Μέλος επιστημονικής επιτροπής 1 ^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου «Εκπαίδευση στον 21 ^ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί» (13-15 Μαΐου 2022), Ιωάννινα.....	21
➤ Μέλος οργανωτικής επιτροπής 12ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»,.....	21
(10-12 Νοεμβρίου 2023), Ιωάννινα.....	21
6. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ.....	22
6.1. Συμμετοχή σε Διεθνή/Εθνικά Χρηματοδοτούμενα Ερευνητικά Προγράμματα....	22
2022 Εθνικό Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα: Μελετητής/συγγραφέας και υπεύθυνος συγγραφής του έργου «Σχεδιασμός και ανάπτυξη επαγγελματικών περιγραμμάτων συγκεκριμένων κλάδων, επαγγελμάτων και ειδικοτήτων», στο πλαίσιο του έργου: «Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της εργασίας, των επαγγελμάτων και τη συστηματική παρακολούθηση των μεταβολών του παραγωγικού περιβάλλοντος» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5043320, η οποία υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» Φορέας ΚΑΝΕΠ - ΓΣΕΕ	22
7. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	23
1.1. Συμμετοχή σε συνέδρια	23
2022 Εισήγηση με τίτλο: «Χαρτογράφηση ως παιδαγωγική /εικαστική πρακτική» στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση στον 21 ^ο αιώνα:	23

Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί», (Μάιος 2022), Ιωάννινα.....	23
2022 Οργάνωση διάλεξης: (στο πλαίσιο της Εβδομάδας Τεχνών του ΠΤΝ), « <i>Η αξία της Ζωγραφικής για παιδιά στο φάσμα του αυτισμού</i> », Β. Τσαρκοβίτσα, Ιωάννινα.....	24
https://docs.google.com/forms/d/1KhUTw2BAfeohw4HBtrAWQrCw60E3WtuPH4ttmsVhJGs/edit	24
Οργάνωση Σεμιναρίου/Βιωματικό εργαστήριο: (στο πλαίσιο της Εβδομάδας Τεχνών του ΠΤΝ), « <i>Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της κατασκευής της φιγούρας του θεάτρου σκιών – Κατασκευή φιγούρας του Καραγκιόζη</i> », εισηγητής Β. Τσίτσικας, Ιωάννινα.....	24
https://docs.google.com/forms/d/1UJbl99LzJ4aMrNKCuzdLpQH8THhMln0ZOYfnYn-2KmY/edit	24
2021 Οργάνωση διάλεξης: « <i>Το καλλιτεχνικό έργο και ο μετασχηματισμός του σε διδακτική μεθοδολογία: η εμπειρία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης</i> », εισηγήτρια Μ. Δημητροπούλου, ΠΜΣ, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπ. Δ. Μακεδονίας, Φλώρινα.....	24
Οργάνωση διάλεξης: « <i>Κατασκευές – Κολάζ</i> », εισηγητής Γ. Νουβάκης, στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων « <i>Η Τέχνη στην Εκπαίδευση</i> », Ιωάννινα.....	24
Οργάνωση διάλεξης: « <i>Ψηφιακή Τέχνη</i> », εισηγητής Νίκος Τόλης, στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων « <i>Η Τέχνη στην Εκπαίδευση</i> », Ιωάννινα.....	24
8. ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ	25
Μονογραφία	25
10. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	26
10.1. Ετεροαναφορές	26
10.2. Αναφορές σε Συλλογικούς Τόμους & Κατάλογοι Εκθέσεων	27
10.3. Αναφορές στον Τύπο: Δημοσιεύματα-Κριτικές (επιλεκτικά οι κυριότερες)	27
1. Εφημερίδα Καθημερινή, Φανταστικές αποδόσεις της γεωγραφίας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 20/10/2021 Φανταστικές αποδόσεις της γεωγραφίας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (kathimerini.gr) 27	
2. Εφημερίδα The Art newspaper Greece, Γιάννης Χρηστάκος στον Εικαστικό Κύκλο ΔΛ, (κειμ. Αλεξάνδρα Κοροξενίδη) 29/10/2021 https://theartnewspaper.gr/kritiki/giannis-christakos-ston-eikastiko-kyklo-dl/?fbclid=IwAR0NCLLTefJuLcz4IOFnBlauBwEvdQSAvA9yfFstqXSKvPteiIDNfQcIos	27
3. CNN. Greece, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ « <i>Με τον φόβο του Άλλου</i> »: Ο Γιάννης Χρηστάκος στον Εικαστικό Κύκλο 28/10/2021, https://www.cnn.gr/style/politismos/story/287209/me-ton-fovo-toy-alloy-toy-gianni-xristakoy-ston-eikastiko-kyklo?fbclid=IwAR1DiuZj5E7-lfqdXZrtAi-MXSZBufeeAsZYoLBAD4jRtJ-t2QmaMPsjvmU	27
10.4. Αναφορές στην Τηλεόραση και το Ραδιόφωνο	29

10.5. Αναφορές σε Ιστοσελίδες/Blogs (επιλογή)	29
➤ https://www.culturenow.gr/giannis-xristakos-me-to-fovo-toy-alloy-atomiki-ekthesi-ston-eikastiko-kyklo-dl/	29
➤ https://www.culturenow.gr/pinned-stitched-and-glitzed-challenging-the-gender-stereotype-omadiki-ekthesi-stin-art-appel-gallery/	29
➤ https://umano.gr/giannis-xristakos-me-ton-fovo-tou-allou/	29

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

I. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όνοματεπώνυμο:	ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΑΚΟΣ
Βαθμίδα:	Αναπληρωτής Καθηγητής
Γνωστικό Αντικείμενο:	Εικαστικά – Εικαστική Αγωγή
ΦΕΚ Διορισμού:	ΦΕΚ 2985/Γ'/29.11.2022
Ημερομηνία γέννησης:	27 Ιουνίου 1966
Τόπος γέννησης:	Αθήνα
Τηλ. Επικοινωνίας:	2651005742, 2109408216, 6936547135
Οικ. Κατάσταση:	Έγγαμος με ένα παιδί
E-mail:	ichristakos@uoi.gr yiannischristakos@hotmail.com
Προσωπική ιστοσελίδα:	yiannischristakos.com

6

II. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Σπούδασε Γραφικές Τέχνες και Γραφιστική (Πτυχίο, Τ.Ε.Ι. Αθήνας) και Ζωγραφική (Πτυχίο Σ.Κ.Τ. στο Α.Π.Θ.). Από το 1997 ως το 2003, με υποτροφία του Ι.Κ.Υ., συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Λονδίνο, όπου και εργάστηκε. Κατέχει Master of Fine Arts από το University of East London και Doctorate in Fine Arts από το ίδιο Πανεπιστήμιο.

Από το 2017 είναι μέλος ΔΕΠ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. (Υπηρετεί στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή από το 2022). Από το 2020 είναι μέλος της διεθνούς Καλλιτεχνικής /Ακαδημαϊκής ομάδας Mnemosyne του Πανεπιστημίου Harvard.

Έχει διδάξει στο School of Fine Arts and Visual Theories του University of East London (2001-2003), στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2003-2005) καθώς και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (2007-2014). Παράλληλα από το 2004 ως το 2016 δίδαξε ως Εργαστηριακός Συνεργάτης στη Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών του Τ.Ε.Ι. Αθήνας (νυν Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής). Από το 2009 ως το 2015 ήταν επισκέπτης Καθηγητής του Wayne State College, Nebraska State College, Η.Π.Α. παραδίδοντας διαλέξεις για την ελληνική τέχνη στα πλαίσια του προγράμματος κινητικότητας του Ιδρύματος στην Ελλάδα. Είναι ιδρυτικό μέλος της καλλιτεχνικής ομάδας «Capsule», με την οποία έχει παρουσιάσει εγκαταστάσεις πολυμέσων (ήχου και εικόνας) σε Αθήνα και Λονδίνο.

Έχει παρουσιάσει το καλλιτεχνικό έργο του σε 17 ατομικές και περισσότερες από 110 ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έργα του βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, την Ελβετία, την Κύπρο, τη Σουηδία και τις Η.Π.Α. Για το έργο του έχουν γραφεί κριτικές στον ελληνικό και διεθνή τύπο. Έχει γράψει επιστημονικές δημοσιεύσεις για τη θεωρία και τη διδακτική της τέχνης.

Είναι ιδρυτικό μέλος του Εργαστηρίου Τεχνών Κινητικής Έκφρασης και Διδακτικών Εφαρμογών του ΠΤΝ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (<https://arts.ecedu.uoi.gr/>, [ΦΕΚ 1563/24-04-2020 τεύχος Β΄](#)).

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζουν στη Ζωγραφική, την Εικαστική πρακτική και Χαρτογράφηση ως μέσο πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης, τη Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών με έμφαση στη διδακτική μεθοδολογία των Εικαστικών Τεχνών στην πρώτη σχολική ηλικία, τις πολυμεσικές εγκαταστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί μέσα από το καλλιτεχνικό του έργο στην Τέχνη ως κοινωνικό μέσο έκφρασης (π.χ. Προσφυγικό - μεταναστευτικό ζήτημα).

Yiannis Christakos

Yiannis Christakos was born in Athens. He is an academic and a self-employed practicing artist. He holds a Doctorate in Fine Arts.

He holds a BA in Graphic Arts, Technological University of Athens (TEI) as well as a BA in Fine Arts, "Aristotelian University of Thessaloniki", Greece. From 1997 till 2003 he moved to London to continue his postgraduate studies with a Greek State Scholarship. He has completed an MA in Fine Arts "University of East London U.E.L" U.K. and has been awarded a Doctorate in Fine Arts from the same University. Between 2000 and 2002 he gave tutorials-seminars at the University of East London. He has been lecturing as an adjunct lecturer at the School of Visual Arts at the University of Ioannina between 2003 and 2005 and at the Pedagogical Department of The School of Human Studies, at the University of

Thessaly between 2007 and 2014. From 2004 till 2016 he was lecturing at the School of Art Studies at the Technological University of Athens (TEI). From 2009 till 2014 he was giving seminars at The Wayne State College, Nebraska State College, U.S.A. within the framework of a study abroad program running in Greece.

Since 2020 is a member of the International Artist/Academic group Mnemosyne of Harvard (Greek Desk).

Since 2017 he is a member of teaching staff at the Department of Early Childhood Education of the University of Ioannina. Since 2022 he has been appointed Associate Professor in the same department.

He has exhibited in 17 solo exhibitions in Greece and abroad and has been involved in more than 100 group shows globally. His work can be found in a number of public and private collections in Greece, UK, Germany, USA, Switzerland, Sweden and Cyprus. He has publications on Art and Art and Pedagogic issues.

He is a founding member of the Laboratory of Arts and Didactic Applications of The Department of Early Childhood Education of the University of Ioannina (<https://arts.ecedu.uoi.gr/>)

His research interests focus on Painting, Visual Practice and Mapping as a means of intercultural education, Visual Arts Teaching with emphasis on the teaching methodology of Visual Arts in early school age, Art as a social means of expression (e.g. Refugee - Immigration issue), multimedia installations

III. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

8

1. ΣΠΟΥΔΕΣ – ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

1.1. Βασικές Σπουδές

- 1984-1989** (Πτυχίο) Σχολή Γραφικών και Καλλιτεχνικών Σπουδών Τ.Ε.Ι. Αθήνας (νυν Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής).
Τμήμα Τεχνολογίας των Εκτυπώσεων.
Η τελική ειδίκευση αφορούσε την Καλλιτεχνική Μεταξοτυπία και Ξηρή Χάραξη με καθηγητές τους Ν. Μηλιώνη και Τ. Κατσουλίδη.
- 1989-1994** (Πτυχίο) Σχολή Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
Τμήμα Εικαστικών κι Εφαρμοσμένων Τεχνών.
Ειδίκευση: Ζωγραφική – Εργαστήριο: Β. Δημητράας.
(1^{ος} Αριστούχος, βαθμός 9.30)

1.2. Μεταπτυχιακές Σπουδές (κρατική υποτροφία εξωτερικού Ι.Κ.Υ.)

- 1998-1999** Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών στις Καλές Τέχνες (MA), School of Arts and Design, Department of Fine Arts, University of East London.
(Πράξη Αναγνώρισης ΔΙΚΑΤΣΑ: 12-294/2002)
Θέμα Μεταπτυχιακής εργασίας: «Jackson Pollock and his Influences»
- 1999-2003** Διδακτορικό Δίπλωμα (Doctorate in Fine Arts), School of Fine Arts and Visual Theories, Department of Fine Arts, University of East London. (Πράξη

- Αναγνώρισης ΔΟΑΤΑΠ:12-393/2007) Τίτλος Διδακτορικής Διατριβής:
«Personal Mapping. Memories and Imaginary Maps» (Επιβλέποντες
Καθηγητές: Mick Moon, Tim Allen, Andrea Duncan, Grenville Davy).
2015 Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων ΥΠΕΠΘ,
(Κωδικός Πιστοποίησης EB 28303).

1.3. Διαγωνισμοί - Βραβεία-Υποτροφίες

- 1998-2002** Υποτροφία (εξωτερικού), Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ).
1994 Βραβείο νέων καλλιτεχνών *Art Heineken*.
1995 Βραβείο *ΑΣΤΗΡ*
2002 *ExitArt*, Νέα Υόρκη
2006 Πάτρα Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα, 2006.

1.4. Ξένες γλώσσες

Αγγλικά (άριστη γνώση)

2. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2.1. Ατομικές εκθέσεις

	<u>Προγραμματισμένες ατομικές εκθέσεις:</u>	2024 Γκαλερί Cube, Πάτρα
		2024 Γκαλερί ENIA, Αθήνα
2021		“Με τον Φόβο του Άλλου”, Γκαλερί Εικαστικός Κύκλος ΔΛ, Αθήνα
2019		“This is not the World I dreamt of”, C&C Gallery, Λονδίνο.
2018		“Προσωπικοί Χάρτες”, Πινακοθήκη Δήμου Κέρκυρας. “Με το βλέμμα στον χάρτη”, Δημοτική Πινακοθήκη Αμαρουσίου, Αθήνα.
2016		«Ουτοπικές Τοπογραφίες», Γκαλερί Cube, Πάτρα.
2015		«Η Βία των Ημερών», ArtWall, Αθήνα (κατάλογος).
2014		“Flyways”, C.C. Gallery, Λονδίνο.
2013		2 ^η Aegeanale (επ. Σ. Γκουντούνα), Κινotos Art Projects, Μύκονος (κατάλογος).
2012		«Αυτός δεν είναι ο Κόσμος μου», Γκαλερί Cube, Πάτρα.
2005		«Προσωπικές Γεωγραφίες», Γκαλερί Gazon Rouse, Αθήνα (κατάλογος).
2005		Γκαλερί Αμυμώνη, Ιωάννινα.
2004		Gallery K, Λονδίνο (κατάλογος).
2003		U.E.L. Gallery, Λονδίνο.
2003		«Παιχνίδια και Χάρτες», Γκαλερί K, Λευκωσία (κατάλογος).
2001		Greengate Gallery, Λονδίνο.
1997		Γκαλερί Αντήνωρ, Αθήνα (κατάλογος).
1995		Μυροβόλος-Αρτ, Θεσσαλονίκη.

2.2. Ομαδικές Εκθέσεις (επιλογή)

2023		“Mapping Mnemosyne – Where am I/WE/YOU?”, Julio Fine Arts Gallery, Baltimore, USA, (επ. Α. Herber) (κατάλογος). “Βίοι παράλληλοι ” Μέγαρο Χορού Καλαμάτας / Black Box, (επ. Α. Ποταμιάνου), (κατάλογος). Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας 2023, <i>Αόρατοι Άνθρωποι, Αόρατες Σκέψεις / Invisible People, Invisible Thoughts</i> , Πάτρα (επ. Λ. Ζωζά) (κατάλογος). «Κάμπος/Πεδίο:η ενέργεια του κενού», Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη(επ. Γ. Ζιώγας)
2022		<i>Supermarket</i> Stockholm International Art Fair 2022, Tidal Flow Platform, Στοκχόλμη (κατάλογος). “Invisible Cities – Continuous Cities” The Project Gallery, Αθήνα, (επιμέλεια Λ. Ζωζά, Αλ. Μαγγανιώτης, Φ. Λογοθέτης)
2021		“Weaving Justice”, The Anya and Shyva Gallery, New York
2020		“Death in Athens”, Athens Artcore Festival 2020, Fokianou Studio, Αθήνα, (επ. S. Ettlinger) “Pinned, Stitched and Glitzed: Challenging the Gender Stereotype”, Art Appel Gallery, Αθήνα (κατάλογος).
2018		“Highlights”, Astrolavos Gallery, Αθήνα

- 2017** “Getaway to freedom”, Back to Athens, Cheapart Gallery, Αθήνα (κατάλογος).
 “The right to human”, State Museum of Contemporary Art, Θεσσαλονίκη (επ. Χ. Σαββόπουλος, Θ. Βραχοπούλου), (κατάλογος).
 “Abstract and Abstraction”, Gallery 7, Αθήνα
 “Action Field Codra17”, Θεσσαλονίκη, (επ. Κ. Κωστόπουλος)
 «TidalFlow-Relocated» Πινακοθήκη Κυκλάδων, Σύρος, (επ. Τ. Τσουμπρή)
- 2016** «Exquisite Porch», Morean Arts Center, St.Pets, Florida, (επ. D. Lombardi), (κατάλογος).
 «Trans Continental Nexus», Donopoulos Arts, Θεσσαλονίκη.
 «Το Δρόμο στη Θάλασσα περπάτησα», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «1460», ArtWall, Αθήνα, (επ. Φ. Καπείρη)
 «Αντι+θέσεις», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
- 2015** «Little Things Mean a Lot», Wook Choi Gallery, Ν.Υόρκη, (επ. Th. Vrahopoulos).
 «Of Human Bondage», Anya & Andrew Shiva Gallery, Ν. Υόρκη, (επ. Th. Vrahopoulos), (κατάλογος).
 «1095 Days», ArtWall, Αθήνα, (επ. Φ. Καπείρη).
 «Έκτυπα», ArtAZ (επ. Αλ. Κολάρος), Αθήνα.
- 2014** «Auction», C.C.Gallery (επ. J. Gore), Λονδίνο.
 «Μοιραζόμαστε την Τέχνη III», Γκαλερί Cube, Πάτρα.
 «The Trilogy: The Dungeon», ArtAZ (επ. S. Ettliger), Αθήνα.
 «Gorlacia» (επ. Ν. Χαριτωνίδου), Taf, Αθήνα (κατάλογος).
 London Art Fair 2014, C.C.Gallery (επ. J. Gore), Λονδίνο.
 «Ζωγράφισα το μέλλον μου: από τη συλλογή έργων τέχνης υποτρόφων του Ι.Κ.Υ.» συνδιοργάνωση Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών και Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, εκθεσιακός χώρος του Ίδρυματος της Βουλής, Αθήνα.
- 2013** “Contemporary Art Auction 2013”, Christies Art Auction, C.C.Gallery, Λονδίνο (κατάλογος).
 «Διαδρομές με Γέφυρες Αντωνόπουλος, Μανουσάκης, Χρηστάκος, Ζιώγας», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «Artists’ Cards», Γκαλερί Elika, Αθήνα.
 «Last Phrase Project», C.A.S.E. 303, Αθήνα.
 «Μοιραζόμαστε την Τέχνη II», Γκαλερί Cube, Πάτρα.
 «SAVE» (επ. Γ. Τσεριώνης), CAMP, Αθήνα.
 REMAP 4, «The Cabinet from Darkness to Light» (επ. Χριστοφιλογιάννης, Βούσουρας, Τσεριώνης), Αθήνα (κατάλογος).
- 2012** RE-culture 1, 1^ο Διεθνές Εικαστικό Φεστιβάλ Πάτρας, Πάτρα.
 Αντωνόπουλος, Τσεριώνης, Χρηστάκος, Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «Μοιραζόμαστε την Τέχνη I», Γκαλερί Cube, Πάτρα.
 «Ο Μακρινός συγγενής του Τυφλού» Χώρος Τέχνης About (επ. Γ. Τσεριώνης) Αθήνα.
- 2011** «11th Plateau» (επ. Σ. Γκουντούνα) Ένωση Ελλήνων Αρχαιολόγων, Αθήνα (κατάλογος).
 «Περί Ανέμων, Φύσεως και Υδάτων» (επ. Αθηνά Σχινά) Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «11th Plateau» (επ. Σ. Γκουντούνα) Ιστορικό Μουσείο Ύδρας (κατάλογος).
 Art-Ελληνικό για το Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού (κατάλογος).
- 2010** «CoryPaste», Αίθουσα τέχνης Container, Θεσσαλονίκη.
 Χαμένη Κληρονομιά-Κύπρος, Δημοτική Πινακοθήκη Λευκωσίας (κατάλογος).

- 2009** *Lost Heritage*, Gallery K, Λονδίνο (κατάλογος).
Erotica, Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
Οι γειτονιές του Πειραιά, Ολυμπιακό Μουσείο (επ. Ν.Θωμάκου), Αθήνα (κατάλογος).
- 2008** «*Open Space*», Πολυχώρος Άλεκτον (επ. Αλ. Στάνας), Αθήνα.
 «*Images*», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «*A4 Project II*», Κόδρα (επ. Α. Ποταμιάνου), Θεσσαλονίκη.
 «*Μετά την Αφαίρεση*», Bonikos Gallery (επιμέλεια Χ. Μιχαλόπουλος), Αθήνα (κατάλογος).
 «9», Γκαλερί Γαία (επ. Λ.Τσίκουτα), Αθήνα.
- 2007** «*Panic Room, Selections from Dakis Ioannou works on Paper Collections*» (επ. J. Deitch, K.Grayson), Μουσείο ΔΕΣΤΕ, Αθήνα (κατάλογος).
 «*Corpus*», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «*A4*», Κόδρα (επ. Α. Ποταμιάνου), Θεσσαλονίκη (κατάλογος).
 «*Visibility*» Συμμετοχική δράση, Πλατεία Αττικής – Γκαλερί Cheap Art, Αθήνα (κατάλογος).
 «*Άγγελος*», Γκαλερί K, Λευκωσία (κατάλογος).
 «*Περιπλανήσεις*», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «*Meme*», Bermondsey Art Center, Λονδίνο.
- 2006** «*Angel*», Gallery K, Λονδίνο (κατάλογος).
 «*Συναντήσεις*», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
 «*Χαρταετοί*», UNESCO, Αθήνα.
 «*1500+1*», Γκαλερί Art-πρίσμα, Αθήνα.
- 2004** «*The Fellow Artists*», Gallery K, Λονδίνο.
- 2003** «*It's all Greek to Me*» (επ. S.Diab), Hastings Museum & Art Gallery, Hastings, Μ. Βρετανία.
 «*10 Greek Artists of London*», Gallery K, Λονδίνο.
 «*Chaos Contemporary Cosmogonies*», The Bishopsgate Goodsyrd, Λονδίνο.
- 2002** «*Reactions*», ExitArt Gallery (επ. Papo Colo, Jeanette Ingberman), Ν.Υόρκη (κατάλογος).
 «*Nexus*», East73 Road Gallery (επ. B. Finucane, ArtReview), Λονδίνο.
 «*Next Station*» (επ. Grenville Davie-Turner Prize), Strand Station, Λονδίνο.
- 2001** «*Wired Room I*», Plaistow (επ. A. Duncan), Λονδίνο.
 «*Self Service-Painting*», Five Years Gallery, Λονδίνο.
http://www.fiveyears.org.uk/archive/archive_folder/artist/f_artist.html
- 2000** The Shop Gallery, J. Foot S. Williams (επ. J. Foot), Λονδίνο.
- 1999** «*Mind your Language*», 34 Underwood Street Gallery (επ. John Russel, Bank), Λονδίνο.
 MA Show, East London Gallery, Λονδίνο.
- 1997** «*9^η Πανελλήνια Έκθεση*» (επ. Χ. Θεοφίλης), Γκάζι, Αθήνα (κατάλογος).
- 1996** «*4 Νέοι καλλιτέχνες*», Γκαλερί Αστήρ, Αθήνα (κατάλογος).
 Γκαλερί Σελήνη, Αθήνα.
- 1995** «*Έκθεση Αποφοίτων Σ.Κ.Τ.*», Μακεδονικό Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, Θεσσαλονίκη.
- 1994** «*Art Heineken*», Μύλος, Θεσσαλονίκη (κατάλογος).

2.3. Εκθέσεις με την Ομάδα CAPSULE

- 2007** «*Visibility Project*», πολυμεσική δράση στην Πλ. Αττικής (επ. Μ. Πασχαλίδου), Αθήνα (κατάλογος).
- 2003** «*Water*», Γκαλερί Gazon Rouse, Αθήνα.

- 2002 «Chaos Contemporary Cosmogonies», The Bishopsgate Goodsyard, Λονδίνο.
 «Next Station»(επ.Grenville Davie-Turner Prize), Strand Station, Λονδίνο.
 2001 «Wired Room I», Plaistow (επ. A. Duncan), Λονδίνο.

2.4. Συλλογές

Το έργο του βρίσκεται στις εξής συλλογές:

1. Συλλογή Δ. Κοπελούζου, Αθήνα (2015).
2. Μουσείο ΔΕΣΤΕ, Συλλογή Δάκη Ιωάννου, Αθήνα (2005).
3. Κογκρέσο Η.Π.Α., Washington D.C. (2002).
4. ExitArt, Ν.Υόρκη (2002).
5. Μουσείο Βορρέ, Αθήνα (1997).
6. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Αθήνα (1997).
7. Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα (2006).
8. ArtHeineken, Αθήνα (1994).

Επίσης, το έργο του περιλαμβάνεται σε ιδιωτικές συλλογές σε: Ελλάδα, Κύπρο, Η.Π.Α, Μ. Βρετανία, Ελβετία, Γερμανία, Σουηδία.

3. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

3.1. Καλλιτεχνικό Έργο πέραν των εκθέσεων

- 2011-12 Μελέτη, σχεδιασμός, υλοποίηση καλλιτεχνικής συμμετοχικής δράσης, Πρόγραμμα Στροφή, ΚΕΘΕΑ, Φυλακές Ανηλίκων Αυλώνα (εθελοντική εργασία).
- 2007-08 Μελέτη, σχεδιασμός αφιερωματικής έκθεσης, *PierPaoloPasolini, PoetofAshes*, συνεργασία CornealReflex, Αθήνα και Aida, Βερόνα, Ιταλίας.
- 2007 Μελέτη, σχεδιασμός, υλοποίηση καλλιτεχνικής συμμετοχικής δράσης, Δομή Υποδοχής Προσφύγων MOSAIC, ΚΕΘΕΑ (εθελοντική εργασία).
- 2006 Οργανισμός «Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα Ευρώπης 2006», ανάθεση δημιουργίας πρωτότυπου ζωγραφικού έργου με θέμα τον «Χάρτη της Πάτρας» καθώς και αναπαραγωγή του με λιθογραφική εκτύπωση σε συγκεκριμένο αριθμό αντιτύπων.
- 2005 Δήμος Πειραιά ΟΠΑΝ (Οργανισμός Πολιτισμού, Άθλησης και Νεολαίας), ανάθεση σχεδιασμού λειτουργίας και κατάστρωση προγράμματος Σπουδών για τριετούς φοίτησης Σχολή Πλαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Δήμου Πειραιά.
- 2005 Οργανισμός «Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2006», ανάθεση μελέτης και προετοιμασία Φακέλου-Πρότασης για την οργάνωση εικαστικών εκδηλώσεων για την Πάτρα - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης.
- 2004 Μελέτη προγράμματος ανταλλαγής και συνεργασίας νέων μεταξύ Ελλάδας και Ην. Βασιλείου. *"Greek & British Arts United Company"* Projects, *"Inquiring Minds"*, Λονδίνο.
- 2003 «Café Project», East Brighton Community Mental Health Centre, Λονδίνο.
- 2002 *"Homecoming: The Young Greek Artist of Diaspora"* Μελέτη για τους νέους Έλληνες καλλιτέχνες της Διασποράς σε συνεργασία με την εταιρεία Πολιτιστικών ερευνών DiRobson Arts Events (DREAM), Λονδίνο.
 Χρηματοδότηση: Υπουργείο Πολιτισμού της Μ. Βρετανίας.

Artist in residency, "I Love Everybody", Tidemill School, Deptford, Λονδίνο.

3.2. Εικονογράφηση Εκδόσεων

- 2022** Καγγελάρης, Γ., Λύκος για Πάντα, Αθήνα, Εύμαρος, (εικονογράφηση εξωφύλλου).
- 2011** Σαραφίδου, Γ.-Ο., *Συνάρθρωση Ποσοτικών & Ποιοτικών Προσεγγίσεων*, Αθήνα: Gutenberg (εικονογράφηση εξωφύλλου).
- 2010** Λουμάκου, Μ. Μπρουσκέλη, Β., *Παιδί και Γεγονότα Ζωής: αρρώστια, νοσηλεία, διαζύγιο θάνατος*, Αθήνα: Gutenberg (εικονογράφηση εξωφύλλου).
- 1997** Ζαφείρης, Κ., Η Βία της Εβδομάδας, Χίος: ExNovoRomance (εικονογράφηση έκδοσης με έξι σχέδια).

3.3. Άλλο Επαγγελματικό Έργο

- 2002–2012** Ίδρυτικό μέλος και μέλος του Δ.Σ. της μη κερδοσκοπικής μη κρατικής Αναπτυξιακής Εταιρείας *DeptfordArtDevelopmentAssociation (DADA)*, Λονδίνο (2002-05 Πρόεδρος).
- 2008-2010** Σύσταση Ομόρρυθμης Εταιρείας CornealReflex O.E., Αθήνα.
- 2001-2003** Εξωτερικός συνεργάτης στην εταιρεία πολιτιστικών ερευνών DiRobsonArtsEvents (DREAM), Λονδίνο.
- 2002-2003** Συνεργάτης στην εταιρεία πολιτιστικής διαχείρισης TAP-ArtProject&Management, Λονδίνο.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ/ PROJECTS (ART IN SOCIETY)

Το σύνολο του καλλιτεχνικού μου έργου και της καλλιτεχνικής μου δραστηριότητας την τελευταία τουλάχιστον δεκαετία επηρεάζεται και τροφοδοτείται από το προσφυγικό, μεταναστευτικό ζήτημα. Ενδεικτικά αναφέρω τις ατομικές μου εκθέσεις "Με τον Φόβο του Άλλου", Γκαλερί Εικαστικός Κύκλος ΔΛ, Αθήνα (2021), "This is not the World I dreamt of", C&C Gallery, Λονδίνο (2019), «Η Βία των Ημερών», ArtWall, Αθήνα (2015), «Αυτός δεν είναι ο Κόσμος μου», Γκαλερί Cube, Πάτρα (2012), καθώς και πολλές ομαδικές εκθέσεις.

Στο πλαίσιο της κοινωνικής ανταποδοτικότητας και ιδιαίτερα λόγω του ενδιαφέροντος μου στο προσφυγικό, μεταναστευτικό ζήτημα, κατά καιρούς έχω οργανώσει συμμετάσχει σε εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές δράσεις σε διάφορες δομές. Ενδεικτικά αναφέρω:

- 2023** Συμμετοχή στο 9^ο Διεθνές Θερινό Πανεπιστήμιο, *Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ*, Σωφρονιστικό Κατάστημα Νέων Αυλώνα, σχεδιασμός και υλοποίηση βιωματικών εργαστηρίων, «Γνωρίζω τον Φίλο μου».
- 2019-23** Συμμετοχή/ προετοιμασία του καλλιτεχνικού/εικαστικού σκέλους της πρακτικής άσκησης των φοιτητριών/ων του ΠΤΝ του Π.Ι. στο κέντρο υποδοχής προσφύγων δομής Κατσικά, Ιωάννινα.
- 2016** Σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών / καλλιτεχνικών δράσεων με τους σπουδαστές του ΔΙΕΚ Γλυφάδας (Τμήμα Ζωγραφικής Τέχνης) στο κέντρο υποδοχής προσφύγων αεροδρόμιο Ελληνικού και ΟΛΠ, Αθήνα (εθελοντική προσφορά).

- 2011-12** Μελέτη, σχεδιασμός, υλοποίηση καλλιτεχνικής συμμετοχικής δράσης, Πρόγραμμα Στροφή, ΚΕΘΕΑ, Σωφρονιστικό Κατάστημα Νέων Αυλώνα (εθελοντική εργασία).
- 2009** Επιμέλεια και Συντονισμός Ημερίδας με θέμα: «*Διαπολιτισμικές Προσεγγίσεις με εργαλείο τον Χάρτη*», ομιλητές: Χ. Γκόβαρης, Α. Αλμπάντη, Γ. Χρηστάκος, διοργάνωση: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
Εισήγηση με τίτλο «Αγκαλιάζω όλο τον Κόσμο. Χάρτες – Γέφυρες», στην Ημερίδα με θέμα: *Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με εργαλείο τον χάρτη*, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος
- 2010** Σχεδιασμός, υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων για την Ε Δημοτικού, στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης, Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο, Π. Φαλήρου, Αθήνα (εθελοντική εργασία).
- 2007** Μελέτη, σχεδιασμός, υλοποίηση καλλιτεχνικής συμμετοχικής δράσης, Δομή Υποδοχής Προσφύγων MOSAIC, ΚΕΘΕΑ (εθελοντική εργασία).
- 2007** “*Visibility Project*”, πολυμεσική δράση στον Άγιο Παντελεήμονα, Πλ. Αττικής (επ. Μ. Πασχαλίδου), Αθήνα (κατάλογος).
- 2005** Σχεδιασμός /παρακολούθηση Πτυχιακής εργασίας Ευάγγελου Κωνσταντέλου, «*Η χρήση της Χαρακτικής Τέχνης ως εργαλείο θεραπείας στην Ψυχιατρική Κλινική Ιωαννίνων*», Ψυχιατρική Κλινική Ιωαννίνων.
- 2003** «*Café Project*», East Brighton Community Mental Health Centre, Λονδίνο.
- 2002** Σχεδιασμός υλοποίηση εκπαιδευτικού καλλιτεχνικού έργου, Artist iresidency, “*I Love Everybody*”, στο πολυπολιτισμικό δημοτικό σχολείο Tidemill Primary School, Deptford, Λονδίνο. (Στο πλαίσιο της διδακτορικής μου διατριβής)

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

4.1. Υπηρεσία σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

- 2022** Εκλογή στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γνωστικό Αντικείμενο: Εικαστικά – Εικαστική Αγωγή Εκλογή: 31/8/2022
Διορισμός/ανάθεση : 30/11/2022 ΦΕΚ 2985/Γ’/29.11.2022
- 2021** Μονιμοποίηση στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
21176/17.9.2021 ΦΕΚ 2311/5/29.9.2021
- 2020-21** Διδασκαλία στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δ. Μακεδονίας
- 2018-19** Διδασκαλία κατόπιν ανάθεσης στη Σχολή Καλών τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- 2017** Εκλογή στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή (επί θητεία) Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γνωστικό Αντικείμενο: Εικαστικά – Εικαστική Αγωγή Εκλογή: 12/6/2017
Διορισμός/ανάθεση : 6/12/2017 ΦΕΚ 3802/1.11.2017
- 2004 – 2016** Επιστημονικός Συνεργάτης στη Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών του Τ.Ε.Ι. Αθηνών (νυν Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής), στα Τμήματα Γραφιστικής, Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής Διακόσμησης και Σχεδιασμού καθώς και Συντήρησης Έργων Τέχνης και Αρχαιοτήτων.
- 2003-2005** Διδάσκων σύμφωνα με το Π.Δ.407/80, Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- 2007-2014** Διδάσκων σύμφωνα με το Π.Δ.407/80, Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

2000-2002	Διδασκαλία (Lecturer), στο Bachelor of Arts στο, School of Arts and Visual Theory, University of East London (UEL)
2009-2014	Επισκέπτης Καθηγητής, WayneStateCollege, Nebraska State College, Η.Π.Α., πρόγραμμα κινητικότητας στην Ελλάδα.
1996-1997	Επισκέπτης Καθηγητής, Πανεπιστήμιο LaVerne, Athens Campus, Τμήμα Καλών Τεχνών.

4.2. Αυτοδύναμη Διδασκαλία σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Μαθήματα)

2017 – σήμερα Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (μέλος ΔΕΠ)

Προπτυχιακό Πρόγραμμα στην ενότητα ΛΟΓΟΥ, ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

A) Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες NY508α

Σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η απόκτηση τόσο θεωρητικών γνώσεων όσο και πρακτικών εμπειριών στις Εικαστικές τέχνες. Στο μάθημα αυτό γίνεται γνωριμία των μορφοπλαστικών στοιχείων των Εικαστικών Τεχνών τόσο μέσω της άσκησης όσο και μέσω της ανάλυσης έργων τέχνης και μελέτης των μορφικών στοιχείων τους. Οι φοιτήτριες/τες εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές των εικαστικών τεχνών. Στο πλαίσιο της άσκησης τους στη διδακτική των εικαστικών στο νηπιαγωγείο, καταστρώνουν πλάνα μαθήματος και αναπτύσσουν μεθοδολογικά μοντέλα στη διδακτική των εικαστικών που αφορούν: Α) τη δημιουργία του έργου τέχνης Β) την αναγνώριση και την κατανόηση των ποιοτήτων του Γ) τις αισθητικές κρίσεις που μπορούν να διατυπωθούν από τη γνωριμία με την τέχνη

B) Ζωγραφική ΠΝΕ814

Το μάθημα αποσκοπεί να εξοπλίσει τους μελλοντικούς νηπιαγωγούς, να παρατηρούν ένα ζωγραφικό έργο, να αντιλαμβάνονται να κρίνουν και να δημιουργούν. Να εξοπλιστούν μεθοδολογικά για να μιλήσουν για τη ζωγραφική στα παιδιά στο νηπιαγωγείο και να σχεδιάσουν μαθησιακές δραστηριότητες που αφορούν τη ζωγραφική. Με αφορμή και πηγή έμπνευσης έργα τέχνης οι φοιτήτριες /τές σχεδιάζουν διδακτικούς στόχους και δραστηριότητες και περιγράφουν αναλυτικά ένα σχεδιάγραμμα μαθήματος για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Γ) Μορφές Εικαστικής Δημιουργίας – διδακτικές εφαρμογές ΠΝΕ821

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τη γνωριμία βασικών μορφών εικαστικής έκφρασης όπως η γλυπτική, η χαρακτική, οι κατασκευές καθώς και τον σχεδιασμό μαθησιακών πλάνων και μαθησιακών δραστηριοτήτων που αφορούν τις εικαστικές εφαρμογές της Γλυπτικής, Χαρακτικής των κατασκευών για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Δ) Ειδικά Θέματα Εικαστικών Τεχνών – διδακτικές εφαρμογές ΠΝΕ813

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τη γνωριμία ειδικών θεμάτων εικαστικής έκφρασης όπως το κολάζ, το ψηφιδωτό, η εικαστική κούκλα καθώς και τον σχεδιασμό πλάνου μαθήματος και τον σχεδιασμό μαθησιακών δραστηριοτήτων που αφορούν τα παραπάνω αντικείμενα για παιδιά στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην κατεύθυνση Λόγος, Τέχνες και Ετερότητα στην Εκπαίδευση

A) Εικαστικές Εφαρμογές και Διαπολιτισμικότητα

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες/τές να κατανοήσουν σε βάθος τη Εικαστική πρακτική στο σύγχρονο διαπολιτισμικό περιβάλλον, να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες τάσεις της διεθνούς Εικαστικής δημιουργίας και της διαπολιτισμικότητας και να ασκηθούν σε διδακτικές εφαρμογές σύγχρονων και σύνθετων εικαστικών μοντέλων στο πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον

B) Σύγχρονες Μορφές Εικαστικής Πρακτικής

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες/τές να κατανοήσουν σε βάθος τη συστηματική διάρθρωση της Εικαστικής πρακτικής, να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες θεματικές και τάσεις της διεθνούς Εικαστικής δημιουργίας, να μελετήσουν διδακτικές εφαρμογές και τη μεθοδολογία διδασκαλίας των σύγχρονων εικαστικών τάσεων και να γνωρίζουν σύγχρονες θεωρητικές και διδακτικές προσεγγίσεις του έργου τέχνης όπως ταυτότητα, φύλο, φυλή, θρησκεία.

Συμμετοχή στα κοινά μαθήματα

Γ) Σχεδιασμός και Υλοποίηση Ερευνητικού Έργου I

Δ) Σχεδιασμός και Υλοποίηση Ερευνητικού Έργου II

2020-22 Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ειδίκευση: Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης

Διδακτική Σύγχρονων Καλλιτεχνικών Πρακτικών ΒΥ8

Το μάθημα αυτό εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν σύγχρονες και συχνά υβριδικές μορφές τέχνης στην εικαστική παιδεία, αλλά και τους λόγους που είναι σημαντική μια τέτοια συμπερίληψη. Επιπλέον, στο μάθημα αυτό διερευνώνται με κριτικό τρόπο και οι μαθησιακές ευκαιρίες και δυνατότητες μιας τέτοιας ένταξης.

17

2018-19 Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (ανάθεση διδασκαλίας)

Προπτυχιακό Πρόγραμμα

Διδακτική Τέχνης ΥΕΤ701

Το μάθημα επιδιώκει την διερεύνηση αρχών και στόχων καθώς και την εκμάθηση εκ μέρους των φοιτητών σύγχρονων πρακτικών στο χώρο της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου το μάθημα στοχεύει στην παροχή γνώσεων που αναφέρονται: 1) Στη διερεύνηση της γνωστικής ανάπτυξης των φοιτητών. 2) Στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας μέσω της αποκλίνουσας σκέψης. 3) Στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής και κοινωνικο-συναισθηματικής διάστασης της τέχνης μέσω της προώθησης κοινωνικών δεξιοτήτων και της ενσυναίσθησης. 4) Στην καλλιέργεια ασυνείδητων μορφών κοινωνικής ολοκλήρωσης. (καλλιτεχνική διεργασία και ψυχανάλυση) 5) Στην εξέταση των αναλυτικών προγραμμάτων με στόχο τη βελτίωσή τους και την επεξεργασία καινούργιων.

2009-2014 WayneStateCollege, NebraskaStateCollege, Η.Π.Α.

(πρόγραμμα κινητικότητας στην Ελλάδα).

Εισαγωγή στην Ελληνική Τέχνη, σεμινάρια – διαλέξεις

2007-2014 Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Προπτυχιακό Πρόγραμμα

- A) Εικαστικές Τέχνες I διδακτική μεθοδολογία ΤΠ0501
- B) Εικαστικές Τέχνες II διδακτική μεθοδολογία ΕΕ1301

2003-2005 Σχολή Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Προπτυχιακό Πρόγραμμα

- A) Εργαστήριο Ζωγραφικής I, II
- B) Εργαστήριο Χαρακτικής I, III, IV
- Γ) Έγχρωμη Ξυλογραφία
- Δ) Ειδικά Θέματα Χαρακτικής
- Ε) Ανάλυση Μορφοπλαστικών Στοιχείων

2004-2007 Τμήμα Τεχνολογίας, Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών ΤΕΙ Αθήνας (ΠΑΔΑ) διδασκαλία με ανάθεση ως Επιστημονικός Συνεργάτης.

- A) Σχέδιο
- B) Μεταξοτυπία
- Γ) Ειδικά Θέματα Μεταξοτυπίας
- Δ) Εισαγωγή στη Γραφιστική και στο Σχεδιασμό Εντύπου

2004-2015 Τμήμα Γραφιστικής, Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών ΤΕΙ Αθήνας (ΠΑΔΑ) διδασκαλία με ανάθεση ως Επιστημονικός Συνεργάτης.

- A) Χρώμα Σύνθεση I, II
- B) Χρώμα - Ελεύθερο Σχέδιο
- Γ) Χρώμα Σκίτσο - Κίνηση
- Δ) Ελεύθερο Σχέδιο Τεχνικές
- Ε) Ελεύθερο Σχέδιο I, II, III
- ΣΤ) Βασικό Σχέδιο
- Ζ) Χρώμα I, II, III, IV

2005-2006, 2014-2016 Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών ΤΕΙ Αθήνας (ΠΑΔΑ) διδασκαλία με ανάθεση ως Επιστημονικός Συνεργάτης.

- Ελεύθερο Σχέδιο

**2004-2010 Τμήμα Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής και Σχεδιασμού Αντικειμένων,
Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών ΤΕΙ Αθήνας (ΠΑΔΑ)
διδασκαλία με ανάθεση ως Επιστημονικός Συνεργάτης.**

- A) Εισαγωγή στο Ελεύθερο Σχέδιο και στο Χρώμα
- B) Ελεύθερο Σχέδιο I, II, III
- Γ) ΧρώμαστοΧώρο

2000-2002 School of Arts and Visual Theory, University of East London (lecturer)

“LifeDrawing” (εργαστήριο μοντέλου) 2^ο έτος Προπτυχιακών σπουδών, ΒΑ

1996-1997 Department of Fine Art, University of La Verne, Athens Campus

“Modern Art Issues”, διαλέξεις

4.3. Λοιπό διδακτικό έργο

2012-2017	Διδασκαλία στο Πειραματικό ΙΕΚ Γλυφάδας, ΙΕΚ Πειραιά και ΙΕΚ ΑΓ. Δημήτριου, στις ειδικότητες: Ζωγραφική, Γραφιστική, Διακόσμηση Εσωτερικού Χώρου και Εικονογράφηση-Σκίτσο.
2006-2008	Διδασκαλία στο Τμήμα Καλών Τεχνών, Κολέγιο Vorgias – Bolton University
2003-2004	Α΄ βάρθια Εκπαίδευση, διδασκαλία Εικαστικών στο 35 ^ο Δημοτικό Σχολείο Πειραιά και στο 1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Πειραιά
2003-2005	Διδασκαλία στο ΙΕΚ Πειραιά και ΙΕΚ Περιστερίου στις ειδικότητες Εικονογράφος Σκίτσογράφος και Συντηρητής Έργων Τέχνης
2004-2005	Β΄ βάρθια Εκπαίδευση, διδασκαλία Ελεύθερου Σχεδίου, στο Ιωνίδειο Πρότυπο Λύκειο Πειραιά
1996-1998	Διδασκαλία στο ΙΙΕΚ Πετρά και ΙΙΕΚ Ξυνή στην ειδικότητα Γραφιστική Εντύπου

19

4.4. Επιστημονική επίβλεψη εργασιών

- **Μέλος τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής διδακτορικής διατριβής**
  1. Σταύρος Σείμνης, *Πορτρέτα αγωνιστών και πίνακες ζωγραφικής της Ελληνικής Επανάστασης του 1821: Πειραματική μελέτη και διδακτικές εφαρμογές, (σε εξέλιξη)*
- **Μέλος επταμελών εξεταστικών επιτροπών διδακτορικών διατριβών**
  1. Ιωάννα Αντιπάτη, *Η αναπαράσταση της Ελληνίδας δασκάλας λόγιας και διανοούμενης στην Ελληνική εικονογραφία κατά το δεύτερο ήμισυ του 19^{ου} αι. αρχές του 20^{ου}, (Δεκέμβριος 2020)*
  2. Γιώργος Παλιάτσιος, *« Πολιτιστική Συμμετοχή και Ποιότητα Ζωής: Μία παρέμβασης Τέχνης Κοινωνικής-βάσης και Ψυχοπαιδαγωγικής για την Κοινωνική Αλλαγή» (Ιούλιος 2021)*
  3. Παναγιώτης Ματσούκας, *«Ριζωματική Παιδαγωγική και νέες Διδακτικές της Εικαστικής Αγωγής: Οι νέες Θεωρίες Μάθησης και το Συνεργατικό Διαδίκτυο Web 2.0 - Η συμβολή τους στην Καλλιτεχνική Εκπαίδευση», (Ιούλιος 2022)*
- **Επίβλεψη Μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών**
  1. Μαρία Φίνου, «Η κούκλα ως μέσο προσέγγισης και επίλυσης έμφυλων

- συγκρούσεων στο νηπιαγωγείο και την πρώτη σχολική ηλικία» (Σεπτέμβριος 2023)
2. Αναστασία Φούκα, «*Η διδακτική των Εικαστικών Τεχνών με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: Εφαρμογές στην Προσχολική και Πρώτη σχολική ηλικία*» (σε εξέλιξη)
  3. Βανέσσα Μπέλου, «*Η Ψυχαναλυτική προσέγγιση του έργου Τέχνης στον SigmundFreud*» (σε εξέλιξη)
- **Μέλος τριμελών επιτροπών μεταπτυχιακών διπλωματικών**
1. Βιβιάνα Αποστολοπούλου, «*Σώμα και Μουσική Εκπαίδευση: μια προσέγγιση υπό το πρίσμα της Φαινομενολογίας του Merleau-Ponty*» (Ράπτης Θ., Χρηστάκος Ι., Σπανάκη Μ.) (Ιούνιος 2019)
  2. Σοφία Ζώη, «*Το κανονάκι και η παραδοσιακή μουσική ως αντικείμενα διδασκαλίας: άτυπες μορφές μάθησης σε τυπικά πλαίσια*». (Ράπτης Θ., Χρηστάκος Ι., Σπανάκη Μ.) (Φεβρουάριος 2019)
  3. Βασιλική Κρικώνη, «*Σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση ενός προγράμματος προαγωγής της γραφοκινητικής δεξιότητας με τη συμβολή των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (εικαστικά, θέατρο, μουσική)*» (Ζάραγκας Χ., Χρηστάκος Ι., Ράπτης Θ.). (Μάιος 2020)
  4. Ουρανία Νάτση, «*Διαπολιτισμική Μουσική Αγωγή: Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή μιας πρότασης σε Διαπολιτισμικό Σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*» (Μάρτιος 2021)
  5. Γεωργία Ράπτη, «*Η Ψυχοκινητική Ανάπτυξη και η Εικαστική Δημιουργικότητα στην Πρωτοσχολική Εκπαίδευση*». (Ζάραγκας Χ., Χρηστάκος Ι., Κούτρας Β.). (Ιούνιος 2020)
  6. Αγγελική Γεωργονίκου, «*Άτυπες πρακτικές μάθησης στο μάθημα του Πιάνου (Υποχρεωτικό) στο Μουσικό Σχολείο*», (Ράπτης Θ., Ζάραγκας Χ., Χρηστάκος Ι.), (Μάρτιος 2022)
  7. Μαργαρίτα Μπάτα, «*Η αξιοποίηση των τεχνών ως μέσο συμπερίληψης για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο*», (Ράπτης Θ., Στεργίου Λ, Χρηστάκος Ι.), (Απρίλιος 2022)
  8. Ελισσάβη Στρατιάδου, «*Η μουσική αγωγή σε παιδιά με αναπηρία στην όραση*» (Μάρτιος 2022)
- **Επίβλεψη Πτυχιακών εργασιών ΠΠΣ**
1. Αλεξάνδρα Σιουμάλα, «*Εικονογράφηση παιδικού βιβλίου, μια ιστορική εξέλιξη από το 20^ο αι. μέχρι σήμερα. Διδακτικές εφαρμογές στο νηπιαγωγείο: τα παιδιά ζωγραφίζουν μια ιστορία*». (Ιούλιος 2023)
  2. Πολυξένη Πολυμενίδου, «*Εικαστικό σημειωματάριο: Μια δημιουργική προσέγγιση για την Εικαστική Αγωγή στο νηπιαγωγείο*». (Ιούλιος 2023)
  3. Παρασκευή Βακοπούλου, «*Η Ζωγραφική του σώματος – διδακτικές εφαρμογές στο νηπιαγωγείο*». (Σεπτέμβριος 2023)
  4. Παναγιώτα Μολώνη, «*Η αφύπνηση συνασθημάτων μέσα από την τέχνη της ζωγραφικής του πορτρέτου: μεθοδολογία διδασκαλίας της ζωγραφικής του πορτρέτου στο νηπιαγωγείο* (Σεπτέμβριος 2023)
  5. Στέλλα Κεφαλογιάννη, «*Ρεαλιστικός Επανασχεδιασμός Κινούμενων Σχεδίων, μια πρόταση στο πλαίσιο της εικαστικής αγωγής στο νηπιαγωγείο*» (σε εξέλιξη)
  6. Ελπίδα Βαζούρα, «*Η τέχνη του Γκράφιτι και η συμβολή της στον εκπαιδευτικό χώρο των παιδιών προσχολικής ηλικίας- Διδακτικές προσεγγίσεις*» (Ιούλιος 2022)
  7. Βασιλική Χριστίνα Σαφκάκη «*Η τέχνη του body paint- Παιδαγωγικές εφαρμογές*».
  8. Στεφανία Παρασκευοπούλου, «*Η εξέλιξη της Art Brute, Διδακτικές εφαρμογές της Art Brute, σε παιδιά Προσχολικής ηλικίας*». (Ιούλιος 2021)
  9. Μαρία Κρέμη, «*Διδακτικές εφαρμογές των Εικαστικών στο Νηπιαγωγείο, μια*

- προσέγγιση μέσω του καλλιτεχνικού ρεύματος του Ιμπρεσιονισμού»
(Σεπτέμβριος 2020)
10. Χρυσούλα Ρακοβίτη, «Κινητική γλυπτική/αιωρούμενες κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά, στο νηπιαγωγείο. (Ιούλιος 2020)
11. Εμμανουήλ Γραφανάκης, «Χαρακτικά αυτοπορτραίτα: φυσική και μεταφυσική αυτοεξερεύνηση»
12. Ευάγγελος Κωνσταντέλος, «Η χρήση της Χαρακτικής Τέχνης ως εργαλείο θεραπείας στην Ψυχιατρική Κλινική Ιωαννίνων»

5. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

5.1. Συμμετοχή σε επιτροπές στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

- Επιτροπή Επιστημονικών Συγγραμμάτων
- Επιτροπή Ευρωπαϊκού Προγράμματος ERASMUS
- Επιστημονική και συντακτική επιτροπή επιστημονικού περιοδικού *Επετηρίδα* <http://www.uoi.gr/schools/early-childhood/epetirida.htm>
- Έλαβε μέρος στις διαδικασίες πιστοποίησης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του ΠΤΝ, από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) (18-23 Νοεμβρίου 2020)
Πιο συγκεκριμένα συμμετείχε στις προπαρασκευαστικές Ομάδες Εργασίας για την:
  - ✓ Ερευνητική δραστηριότητα μελών ΔΕΠ
  - ✓ Ανάδειξη έρευνας για την εκπαίδευση των φοιτητών
  - ✓ Εργαστηριακότητα του Τμήματος
- Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Φοιτητών του ΠΤΝ (Ακ. Έτη 2018-19, 2019-20, 2020-21, 2021-22, 2022-23)

5.2. Συμμετοχή σε Επιστημονικές Επιτροπές Συνεδρίων

- Μέλος επιστημονικής επιτροπής 12ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», (10-12 Νοεμβρίου 2023), Ιωάννινα
- Μέλος επιστημονικής επιτροπής 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου «Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί» (13-15 Μαΐου 2022), Ιωάννινα.
- Μέλος επιστημονικής επιτροπής 1^{ου} Διεπιστημονικού Συνεδρίου «Τέχνη και Αθλητισμός» (5-7 Απριλίου 2019), Ιωάννινα
- Μέλος επιστημονικής επιτροπής Διεθνούς Συνεδρίου «*International Conference ISCAR :Crisis in Contexts*», (20-23 Μαρτίου 2019), Ιωάννινα

5.3. Συμμετοχή σε Οργανωτικές Επιτροπές Συνεδρίων

- Μέλος οργανωτικής επιτροπής 12ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», (10-12 Νοεμβρίου 2023), Ιωάννινα
- Μέλος οργανωτικής επιτροπής 1^{ου} Διεπιστημονικού Συνεδρίου «Τέχνη και Αθλητισμός» (5-7 Απριλίου 2019), Ιωάννινα
- Μέλος οργανωτικής επιτροπής Διεθνούς Συνεδρίου «*International Conference ISCAR :Crisis in Contexts*», (20-23 Μαρτίου 2019), Ιωάννινα

5.4. Συμμετοχή σε Καλλιτεχνικές Επιτροπές

- Πρόεδρος της Επιτροπής Ειδικών για την αξιολόγηση και ανάδειξη ζωγραφικών δημιουργιών στον καλλιτεχνικό διαγωνισμό μαθητών και μαθητριών της Αβάθμιας

και Ββάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου στα πλαίσια του 1ου Διεπιστημονικού Συνεδρίου, Αθλητισμός& Τέχνη Επιστημονικός & Καλλιτεχνικός Διάλογος, (Απρίλιος 2019), Ιωάννινα

- Πρόεδρος Επιτροπής Αξιολόγησης Διεθνούς Εικαστικού Διαγωνισμού CANVAS&CREAMPPrize, (Μάρτιος 2011), Λονδίνο.

6. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

6.1. Συμμετοχή σε Διεθνή/Εθνικά Χρηματοδοτούμενα Ερευνητικά Προγράμματα

2022	Εθνικό Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα:
	Μελετητής/συγγραφέας και υπεύθυνος συγγραφής του έργου «Σχεδιασμός και ανάπτυξη επαγγελματικών περιγραμμάτων συγκεκριμένων κλάδων, επαγγελμάτων και ειδικοτήτων», στο πλαίσιο του έργου: «Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της εργασίας, των επαγγελμάτων και τη συστηματική παρακολούθηση των μεταβολών του παραγωγικού περιβάλλοντος» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5043320, η οποία υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» Φορέας ΚΑΝΕΠ - ΓΣΕΕ
2020-21	Διεθνές Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα:
	Επιστημονικός Υπεύθυνος (International expert) καλλιτεχνικής εκπαίδευσης στο έργο: Θέσπιση Κριτηρίων Αξιολόγησης και Ανάπτυξης των σχολικών βιβλίων όλων των βαθμίδων τυπικής εκπαίδευσης του Καζακστάν, «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες για την Ανάπτυξη Απαιτήσεων Αξιολόγησης Βιβλίων και Ικανότητας - Ανάπτυξη Ειδικών» (Consulting Services for Developing Textbook Evaluation Requirements and Capacity- Building of Experts). Republic of Kazakstan, World Bank, ΕΚΠΑ
2020	Εθνικό Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα:
	Επιστημονικός υπεύθυνος για τη συγγραφή του Οδηγού Κατάρτισης της Ειδικότητας «Ζωγραφική Τέχνη», Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής ΓΣΕΕ, Φορέας ΚΑΝΕΠ – ΓΣΕΕ.
2018-20	Διεθνές Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα:
	Erasmus+KA2, 2018-1-RO01-KA201-049175, LTTAC2, “Stand Against Bullying Through Arts”, Σόφια, Βουλγαρία: (Δεκέμβριος 2018), Αθήνα: (Μάιος 2020) Εταίροι προγράμματος: Ελλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ισπανία, Λιθουανία https://ka2sabta.wordpress.com/partners/association-for-intercultural-dialogue/
2011	Διεθνές Χρηματοδοτούμενο Ερευνητικό Πρόγραμμα:
	Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θέμα: <i>Μάθηση με Εικόνες, Imago Enaύσματα για την εργασία στην Προσχολική ηλικία και στην ηλικία Δημοτικού</i> Χρηματοδότηση: Ε.Ε. στα πλαίσια του Προγράμματος Δια Βίου Μάθηση στον τομέα κατάρτισης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (Comesius Lifelong Learning Programme). Εταίροι Προγράμματος: Υπηρεσία Κατάρτισης Εκπαιδευτικών (AmtfurLehrerbbidung) (DE), Πανεπιστήμιο Justus-Liebig-Gieben (DE), Πανεπιστήμιο HL.KL.Ochidski (BU), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (EL), Mozarteum (AT). Υπεύθυνος: α) για το σχεδιασμό της μεθοδολογίας της έρευνας και την κατασκευή εργαλείων αξιολόγησης του Προγράμματος στο σκέλος που αφορούσε τις εικαστικές δραστηριότητες των μαθητών Δημοτικού σχολείου και πιο συγκεκριμένα στο θεματικό πεδίο του Εικονικού Γραμματισμού και

την εφαρμογή του στο 1^ο Δημοτικό σχολείο Ν.Ιωνίας Βόλου, β) τη συλλογή των δεδομένων, γ) τη συγγραφή των τελικών εκθέσεων πεπραγμένων του έργου σε συνεργασία με την ευρύτερη ομάδα του προγράμματος.
www.imago2010.eu

7. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

1.1. Συμμετοχή σε συνέδρια

- 2023** Χρηστάκος, Γ., Τριάντου Ι., (2023), Εισήγηση με τίτλο: «Συνομιλώντας με τα γλυπτά της λίμνης μας»: Ένας πολιτιστικός περίπατος για παιδιά του Νηπιαγωγείου, 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα. (αποδοχή εισήγησης)
- 2022** Εισήγηση με τίτλο: «Χαρτογράφηση ως παιδαγωγική /εικαστική πρακτική» στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί», (Μάιος 2022), Ιωάννινα.
- 2020** Εισήγηση/οργάνωση Βιωματικού Εργαστηρίου με τίτλο «Άνω-Κάτω: ένα οπτικο-ακουστικό εργαστήριο» στο 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με τίτλο “Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης” (Νοέμβριος 2020), Ιωάννινα.
- 2019** Εισήγηση/οργάνωση Βιωματικού Εργαστηρίου με τίτλο «Όταν ο αθλητισμός συναντά τις εικαστικές τέχνες» στο 1ο Διεπιστημονικό Συνέδριο, Αθλητισμός & Τέχνη Επιστημονικός & Καλλιτεχνικός Διάλογος, (Απρίλιος 2019), Ιωάννινα ISBN: 978-960-635-051-1, <http://sportsart.conf.uoi.gr>.
- Εισήγηση/ οργάνωση Βιωματικού Εργαστηρίου με τίτλο «*Knowing my Friend (Fine Arts)*», στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts, (Μάρτιος 2019), Ιωάννινα ISBN: 978-960-233-241-2.
- Εισήγηση με τίτλο “The Artist’ Book” στο συμπόσιο *The lost innocence of Aesthetics: Crisis or conscious choice?* στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts, (Μάρτιος 2019), Ιωάννινα ISBN: 978-960-233-241-2.
- Διοργάνωση επιστημονικού σεμιναρίου με θέμα «*Η εξέλιξη της φιγούρας του Καραγκιόζη*» στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts (Μάρτιος 2019), Ιωάννινα ISBN: 978-960-233-241-2.

7.2. Συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα / σχεδιασμός σεμιναρίων

- 2023** Σχεδιασμός και υλοποίηση σεμιναρίων/ καλλιτεχνικών εργαστηρίων στη θεματική ενότητα *Μορφές Τέχνης και έκφρασης στην Εκπαίδευση Προσφύγων* στο πλαίσιο της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση προσφύγων με τίτλο: “Εκπαίδευση για την Ένταξη - Teach4integration” ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ UNICEF-T4I4-GLML, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- 2020** Υπεύθυνος σχεδιασμού σεμιναρίων καλλιτεχνικού/Βιωματικών εργαστηρίων

- επιμόρφωσης εκπαιδευτικών που εμπλέκονται με την εκπαίδευση προσφύγων με τίτλο: «Διαχείριση Πολυπολιτισμικής τάξης, Ψυχο-κοινωνική υποστήριξη προσφύγων», Πρόγραμμα UNICEF, ΘΕ7, Ιωάννινα
- 2007** **Διοργάνωση σχεδιασμός** κύκλου επιμορφωτικών σεμιναρίων καθηγητών Εικαστικών μαθημάτων 2Βάθμιας: «*Building a successful Portfolio*» για προπτυχιακές και Μεταπτυχιακές Σπουδές στη Μ. Βρετανία, Βρετανικό Συμβούλιο, Αθήνα.
Εισηγήση με τίτλο «*Building a successful Portfolio*», Βρετανικό Συμβούλιο, Αθήνα.
- 2006** **Υπεύθυνος σχεδιασμού, οργάνωσης και υλοποίησης κύκλου σεμιναρίων** επιμόρφωσης καθηγητών εικαστικής παιδείας, Β' βάρθμιας εκπαίδευσης Πειραιά με θεματικές ενότητες: α) *Πολύ-πολιτισμικό Σχολείο και β) Λόγος-Κείμενο και Εικαστική Δραστηριότητα*, Ν.Ε.Λ.Ε. Πειραιά, Τομέας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Πειραιά.

7.3. Επιστημονικές Ημερίδες – Σεμινάρια – Διαλέξεις-Βιωματικά εργαστήρια

- 2022** **Οργάνωση διάλεξης:** (στο πλαίσιο της Εβδομάδας Τεχνών του ΠΤΝ), «*Η αξία της Ζωγραφικής για παιδιά στο φάσμα του αυτισμού*», Β. Τσαρκοβίτσα, Ιωάννινα.
<https://docs.google.com/forms/d/1KhUTw2BAfeohw4HBtrAWQrCw60E3WtuPH4ttmsVhJGs/edit>
- Οργάνωση Σεμιναρίου/Βιωματικό εργαστήριο:** (στο πλαίσιο της Εβδομάδας Τεχνών του ΠΤΝ), «*Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της κατασκευής της φιγούρας του θεάτρου σκιών – Κατασκευή φιγούρας του Καραγκιόζη*», εισηγητής Β. Τσίτσικας, Ιωάννινα
<https://docs.google.com/forms/d/1UJbI99LzJ4aMrNKCuzdLpQH8THhMIn0ZOYfnYn-2KmY/edit>
- 2021** **Οργάνωση διάλεξης:** «*Το καλλιτεχνικό έργο και ο μετασχηματισμός του σε διδακτική μεθοδολογία: η εμπειρία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*», εισηγήτρια Μ. Δημητροπούλου, ΠΜΣ, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπ. Δ. Μακεδονίας, Φλώρινα.
Οργάνωση διάλεξης: «*Κατασκευές – Κολάζ*», εισηγητής Γ. Νουβάκης, στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων «*Η Τέχνη στην Εκπαίδευση*», Ιωάννινα
Οργάνωση διάλεξης: «*Ψηφιακή Τέχνη*», εισηγητής Νίκος Τόλης, στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων «*Η Τέχνη στην Εκπαίδευση*», Ιωάννινα.
- 2020** **Οργάνωση διάλεξης:** Ζωγραφική και Σχέδιο στην προσχολική ηλικία: μια προσέγγιση μέσα από τη θεωρία της πολυτροπικότητας» στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων «*Η Τέχνη στην Εκπαίδευση*», εισηγητής Π. Δαφιώτης, Ιωάννινα
- 2019** **Οργάνωση διάλεξης:** «*Η Αρχιτεκτονική-Κατασκευαστική-Γλυπτική αντίληψη μέσα από το παιχνίδι. Υλικά: Χαρτόνι, Πηλός*», εισηγητής Ν. Τόλης, Ιωάννινα.
- 2016** **Διάλεξη / Εισηγήση** «*Η εξέλιξη της Εικαστικής Γλώσσας*» 1ο ΑΣΚΤ.
- 2015** **Οργάνωση και Επιμέλεια Επιστημονικής Ημερίδας** με θέμα: «*Το καλλιτεχνικό έργο του Β. Δημητρέα*» Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, Τ.Ε.Ι. Αθήνας.
Διάλεξη / Εισηγήση: «*Η σχεδιαστική μετάπλαση στο έργο του Β. Δημητρέα*» Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, Τ.Ε.Ι. Αθήνας

- 2010** **Διάλεξη / Εισήγηση:** «Σύγχρονη Ελληνική Ζωγραφική», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- 2009** **Επιμέλεια και Συντονισμός Ημερίδας** με θέμα: «*Διαπολιτισμικές Προσεγγίσεις με εργαλείο τον Χάρτη*», ομιλητές: Χ. Γκόβαρης, Α. Αλμπάντη, Γ. Χρηστάκος, διοργάνωση: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
Εισήγηση με τίτλο «Αγκαλιάζω όλο τον Κόσμο. Χάρτες – Γέφυρες», στην Ημερίδα με θέμα: *Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με εργαλείο τον χάρτη*, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- 2008** **Επιμέλεια και Συντονισμός Ημερίδας:** με θέμα «Ενθύμημα Τέχνης Μνήμες και Εικαστική δραστηριότητα», ομιλητές: Π. Γουλάκος, Α. Σορώτου, Γ. Χρηστάκος, διοργάνωση ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
Εισήγηση με τίτλο: «Προσωπογραφία», στην Ημερίδα με θέμα: Ενθύμημα, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- 2007** **Διοργάνωση κύκλου σεμιναρίων:** «*Building a successful Portfolio*» α) Προπτυχιακές Σπουδές στη Μ. Βρετανία, β) Μεταπτυχιακές Σπουδές στη Μ. Βρετανία, Βρετανικό Συμβούλιο, Αθήνα.
Εισήγηση με τίτλο «*Building a successful Portfolio*», Βρετανικό Συμβούλιο, Αθήνα.
- 2006** **Εισήγηση, βιωματικό εργαστήριο** με τίτλο «*Η σχέση λόγου και ζωγραφικής πράξης ως εργαλείο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Δημιουργία έργου με αφορμή μια παιδική φωτογραφία*», στο πλαίσιο επιμόρφωσης καθηγητών εικαστικής παιδείας, Β' βάθμιας εκπαίδευσης Πειραιά με θεματικές ενότητες: α) Πολύ-πολιτισμικό Σχολείο και β) Λόγος-Κείμενο και Εικαστική Δραστηριότητα. Φορέας Ν.Ε.Λ.Ε. Πειραιά, Τομέας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Πειραιά.
- 2003** **Μελέτη σχεδιασμός διημερίδας** με θέμα: «*GLA Health Assessment for London's Cultural Strategy*», TAP Art Projects, (Στρατηγική για την Πολιτιστική Ανάπτυξη του Λονδίνου και κατάθεση κριτηρίων Υγείας και Πρόληψης)
Φορέας: Δήμος του Λονδίνου.
Εισήγηση, βιωματικό εργαστήριο με τίτλο «*Understanding my friend*» στο πλαίσιο του «*GLA Health Assessment for London's Cultural Strategy*», Λονδίνο
Μελέτη σχεδιασμός και βιωματικό εργαστήριο/Εισήγηση με τίτλο «*Larkhall development for Life – Larkhall Sure Start*», TAP Art Project, Stockwell, Λονδίνο

8. ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

Μονογραφία

Χρηστάκος, Γ. (2005), *Προσωπικές Γεωγραφίες*, Αθήνα: Futura (Μονογραφία).

Επιστημονικές Εργασίες/Δημοσιεύσεις

8.1. Χρηστάκος, Γ., Δαφιώτης, Π., (υπό έκδοση), «*Χαρτογράφηση ως παιδαγωγική /εικαστική πρακτική*», Στα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου: «Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί», 13-15/5/2022, 2022, Ιωάννινα (Πρακτικά συνεδρίου)

8.2. Χρηστάκος, Γ., Ράπτης,Θ., (2020), «Άνω-Κάτω: ένα οπτικό ακουστικό εργαστήριο», Στα Πρακτικά του 11^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με τίτλο: “Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση. Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης”, σσ. 447 – 456, Ιωάννινα (Πρακτικά συνεδρίου)

8.3. Χρηστάκος, Γ., Δέδος, Ζ., (2019), «Artist’s Book», στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts, ISBN: 978-960-233-241-2. (Πρακτικά συνεδρίου)

8.4. Χρηστάκος, Γ. (2013), *Η πολλαπλή ανάγνωση και χρήση της Εικόνας ως παιδαγωγικό εργαλείο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης*, στο βιβλίο: Γκόβαρης, Χ. (Επιμ. Εκδ), *Διδασκαλία και Μάθηση στο Διαπολιτισμικό Σχολείο* (σσ. 245-264). Αθήνα: Gutenberg. (Κεφάλαιο σε συλλογικό τόμο)

8.5. Χρηστάκος, Γ. , Αμπάντη, Α. (2010), Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις και Εικαστική Αγωγή - Ένα project με εργαλείο τον χάρτη στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, *Μέντορας*, Περιοδικό *Επιστημονικών και Εκπαιδευτικών Ερευνών*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του ΥΠΕΠΘ, τ. 12,σσ. 87-102 (Επιστημονικό περιοδικό με κριτές)

8.7. Christakos, Y. (2003) Intercultural approaches at Primary school through Mapping: The example of Tidemill Primary School of Deptford, παραδοτέο στο πλαίσιο της έκθεσης αποτελεσμάτων στο πρόγραμμα: *Larkhall development for Life - LarkhallSureStart*”, TAPArtProject, Stockwell, S. London.

8.8. Χρηστάκος, Γ. (2009), *Εικονικός Αναγραμματισμός*, παραδοτέο στο πλαίσιο, του Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης *Imago 2010: Εναύσματα για την εργασία στην Προσχολική ηλικία και στην ηλικία Δημοτικού*, Φορέας Υλοποίησης: Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

26

9. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ/ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

- Εικαστική πρακτική και Χαρτογράφηση ως μέσο πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών με έμφαση στη διδακτική μεθοδολογία των Εικαστικών Τεχνών στην πρώτη σχολική ηλικία,
- Η Τέχνη ως κοινωνικό μέσο έκφρασης (π.χ. Προσφυγικό - μεταναστευτικό ζήτημα),
- Πολυμεσικές εγκαταστάσεις

10. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

10.1. Ετεροαναφορές

1. Lambropoulos, N. (2003), “*The Creative Helix*. Proceedings of the International Nonlinear Sciences. Conference Research and Applications in the Life Sciences Society for Chaos Theory,σελ. 21, Vienna 2003. <https://www.societyforchaostheory.org/insc/2003/ABSX-INSC03.pdf>
2. Lambropoulos,N. (2003),“*The Symmetry Festival :Where Science meets Art*”16-22 August 2003, Budapest, Hungary. <http://www.conferences.hu/symmetry2003/>

3. Πασχαλίδου, Μ.(2008), «Περί Ορατότητας και Ανταλλαγής: Δημόσια δράση καλλιτεχνών στη λαϊκή αγορά Πλ. Αττικής», Ημερίδα 2^ο Εικαστικό Πανόραμα, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης. Πρακτικά www.visualarts.grwww.cact.gr.
4. Jorda, S. (2010), “Cartogrames of memory”, Exhibition catalog, σελ. 3, Phoenix Arizona, Phoenix Art Museum Arizona <http://www.saskiajorda.com/news/aiab089527-prt.pdf>

10.2. Αναφορές σε Συλλογικούς Τόμους & Κατάλογοι Εκθέσεων

1. *Supermarket Stockholm International Art Fair 2022*, (2022), Στοκχόλμη (υπό
2. Vrahopoulos, TH. (2020), “Pinned, Stitched and Glitzed: Challenging the Gender Stereotype”, Αθήνα: Art Appel gallery, (σελ.3)
3. Θανασούλα, Λ. (2018), *Μαθαίνοντας τον Άλλο*, Αθήνα: ΕΛΚΕΠΙΣ, (σελ. 8-23)
4. Σαββόπουλος, Χ, Βραχοπούλου, Θ.(2017) “The right to human”, Θεσσαλονίκη: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.
5. Lombardi, D. Cooper, A.(2016), *Exquisite Porch*, St. Petersburg, Florida: Morean Art Center (σελ.5,13,33).
6. Vrahopoulos, TH.(2015), *Of Human Bondage*, N. York : Anya & Andrew Shiva Gallery, City University of New York (σελ.14-18).
7. 35x35 Art Project vol.II, (2015), Αθήνα: Copelouzos Art Museum (σελ. 158-159).
8. Χαριτωνίδου, Ν. (2014), *Goplacia*, Αθήνα: Taf (σελ.13).
9. Γκουντούνα, Σ.(2012), Αθήνα: 2^η Aegeanale, Kivotos Art Projects (σελ.10-11).
10. *Lost Heritage(2009)*, London: Gallery K (σελ.29,48).
11. Deitch, J. Grayson, K. Ioannou, D.(2007), *Panic Room, Selections from Dakis Ioannou Works on Paper Collections*, Athens: DESTE, Foundation for Contemporary Art (σελ. 98).
12. Θωμάκου, Ν. (2009), *Οι γειτονιές του Πειραιά*, Αθήνα: Ολυμπιακό Μουσείο (σελ. 106).
13. *Πεδίο Δράσης ΚΟΔΡΑ07(2007)*, Θεσσαλονίκη: Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Καλαμαριάς (σελ.121).
14. *Οικοτοπία, 9^η Πανελλήνια Έκθεση* (1997), Αθήνα: Δημοτική Πινακοθήκη Αθηνών (σελ.32).
15. *Κατάλογος ArtHeineken* (1994), Θεσσαλονίκη: ArtHeineken (σελ.46,54).

10.3. Αναφορές στον Τύπο: Δημοσιεύματα-Κριτικές (επιλεκτικά οι κυριότερες)

1. Εφημερίδα Καθημερινή, Φαντασιακές αποδόσεις της γεωγραφίας | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 20/10/2021 [Φαντασιακές αποδόσεις της γεωγραφίας | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ \(kathimerini.gr\)](http://www.kathimerini.gr)
2. Εφημερίδα The Art newspaper Greece, Γιάννης Χρηστάκος στον Εικαστικό Κύκλο ΔΛ, (κειμ. Αλεξάνδρα Κοροξενίδη) 29/10/2021 <https://theartnewspaper.gr/kritiki/giannis-christakos-ston-eikastiko-kyklo-dl/?fbclid=IwAR0NCLLTefJuLcz4IOFnBlaouBwEvdQSAvA9yFstqXSKvPteiIDNfQcIos>
3. CNN. Greece, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ «Με τον φόβο του Άλλου»: Ο Γιάννης Χρηστάκος στον Εικαστικό Κύκλο 28/10/2021, <https://www.cnn.gr/style/politismos/story/287209/με-ton-fovo-toy-alloy-toy-gianni-xristakoy-ston-eikastiko-kyklo?fbclid=IwAR1DiuZj5E7-lfqdXZrtAi-MXSZBufeeAsZYoLBAD4jRtJ-t2QmaMPsjvmU>
4. Εφημερίδα Καθημερινή, Η νέα δουλειά του Γ. Χρηστάκου, τεύχος: 15/10/2016, σελ.Πολ.10.

5. Εφημερίδα Καθημερινή, *Η βία των ημερών πάνω στο χάρτη*, (κειμ. Σ. Βούλγαρη), τεύχος: 17/6/2015, Πολιτισμός /σελ. 4.
6. Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, Ε7, *Οι Γέφυρες των Τεσσάρων: Α. Αντωνόπουλος-Γ. Ζιώγας-Γ. Χρηστάκος-Μ. Μανουσάκης*, (κειμ. Μ. Αδαμοπούλου), τεύχος 26/5/2013, σελ. 10.
7. Εφημερίδα Τέταρτο, *Ο Κόσμος του Χρηστάκου στην Cube*, 23/3/2012, σελ. 11.
8. Εφημερίδα, Η Αξία, *Έκθεση Τριών Ταχυτήτων στον Πειραιά: Α. Αντωνόπουλος-Γ. Χρηστάκος-Γ. Τσεριώνης* (κειμ. Ε. Σταματοπούλου), 8/11/2012, σελ. 50-51.
9. Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, τεύχος: 720, 18/12/2011, σελ. 38.
10. Περιοδικό Highlights *Δυνάμει και δυναμικό «Οράν»*, (κειμ. Μαρία Αγγελή), 2007, περίοδος Β, Τεύχος 30, σελ. 54-55.
11. Περιοδικό Βήμαmagazino, *Η Τέχνη πήγε στη Λαϊκή Αγορά* (κειμ. Μ. Ασπραπέλλου) τεύχος: 7/10/2007, σελ. 24.
12. Εφημερίδα AthensVoice, *Δράσεις για όλους* (κειμ. Γ. Αργυροπούλου), τεύχος: 27/9/07, σελ. 64.
13. Εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος, *Visibility στους δρόμους της πόλης*, (κειμ. Κ. Οικονομάκου) τεύχος: 28/9/07, σελ. 28-29.
14. Περιοδικό Αθηνόραμα, τεύχος: 385, 27/9, «*Visibility*» (κειμ. Δ. Ζευκλή) σελ. 69.
15. Εφημερίδα Τυποσπόρ, *Χαρταετοί στο International Action Art*, τεύχος: Φεβρ. 2006, σελ. 28.
16. Περιοδικό Ε, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, *Οι Χάρτες του Γ. Χρηστάκου* (κειμ. Ράνια Γεωργιάδου), τεύχος: 22/10/2015, σελ. 128.
17. Περιοδικό Ε, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, *Εικαστικά: Προσωπικές Γεωγραφίες*, (κειμ. Ρ. Γεωργιάδου) τεύχος: 29/10/2005, σελ. 130.
18. Εφημερίδα Το Βήμα της Κυριακής, *Ανθολόγιο, Γιάννης Χρηστάκος, Προσωπικές Γεωγραφίες*, τεύχος: 5/11/05.
19. Περιοδικό Deco, *Προσωπική Γεωγραφία*, τεύχος: Νοέμβριος 2005 σελ. 88.
20. Εφημερίδα Καθημερινή της Κυριακής, *Απόψεις*, (κειμ. Π. Μπουκουβάλας) τεύχος: 23/10/2005, σελ. 4.
21. Εφημερίδα Ηπειρωτικός Αγών, *Ζω από την τέχνη και με την τέχνη* (συν/ξη Ε. Στάμου) τεύχος: 31/3/2005, σελ. 11.
22. Εφημερίδα Νέοι Αγώνες, *Η Αρμονία της Γεωγραφίας: πηγή εμπνεύσεως για το ζωγράφο Γιάννη Χρηστάκο* (κειμ. Α. Δερέκα), τεύχος: 23/4/2005, σελ. 18.
23. Εφημερίδα, Ελευθερία, «*Η Τέχνη του χάρτη*», τεύχος: 31/3/05.
24. Εφημερίδα Ηπειρωτικός Αγών, «*Οι Χάρτες του Γιάννη Χρηστάκου*» (κειμ. Ε. Στάμου), τεύχος: 30/3/05, σελ. 21.
25. Εφημερίδα Νέοι Αγώνες, *Ο Γιάννης Χρηστάκος στην «Αμυμώνη»*, τεύχος: 25/3/2005, σελ. 14.
26. Περιοδικό Ιδανικό Σπίτι, 2005, τεύχος: 11/07, *Προσωπικές Γεωγραφίες* (κειμ. Βίκυ Σαρακατσάνου), σελ. 105-106.
27. Εφημερίδα Παροικιακή, *Γιάννης Χρηστάκος* (κειμ. Β. Παναγή), τεύχος: 29/4/2004, σελ. 26, Λονδίνο.
28. Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, «*Le Monde Diplomatique*», τεύχος: 355, 5/12/2004, σελ. 42.
29. Εφημερίδα Parikiaki, *Yiannis Christakos-exhibition at Gallery K*, τεύχος: 22/4/2004, σελ. 19, Λονδίνο.
30. Περιοδικό Highlights, *Γιάννης Χρηστάκος & Χάρης Λαδόπουλος: Group Capsule*, (κειμ. Χριστίνα Πετρινού), τεύχος: 2003, περίοδος Β, σελ. 45.
31. The Cyprus Weekly, *Yiannis Christakos* (κειμ. Glyn Hughes), Νοε. 21-27/2003.
32. Εφημερίδα Φιλελεύθερος, *Οι Χάρτες του Γ. Χρηστάκο*, (κειμ. Κ. Κολώτας), τεύχος: 29/1/2003, Κύπρος.
33. Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 30/11/03.

34. Τουρκική εφημερίδα, Olay, *SumerErek*, "Χaosda"Koffi, Kwahul, 2002.
35. Τουρκική εφημερίδα, Anvura, "UluslararasisauaticlarKaos.", 2002.
36. Περιοδικό Ιδανικό Σπίτι Αναζητώντας τη χαμένη Εικόνα-Γιάννης Χρηστάκος(κειμ. Ηλίας Κανέλλης) τεύχος: 72/1997, σελ.292-293.
37. Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, «LeMondeDiplomatique », τεύχος 2/9/01.
38. Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία , «LeMondeDiplomatique», τεύχος 22/5/01.
39. Εφημερίδα Απογευματινή, Αναζήτηση και χρωματικές αντιθέσεις από το Γ.Χρηστάκο, (κειμ. Φ. Καραβασίλη), τεύχος: 26/3/1997.
40. Εφημερίδα Η Εποχή, Μπροστά σε ένα σώμα(κειμ. Ν. Αναγνώστου), τεύχος: 23/3/97 σελ.22.
41. Περιοδικό Κείμενο και Εικόνα, 1996, τ. 1, Γιάννης Χρηστάκος (Κειμ.Γ. Πάλλης).

10.4. Αναφορές στην Τηλεόραση και το Ραδιόφωνο

1. Λέσχη Ανάγνωσης ΕΡΤ3, *Ο Γιάννης Χρηστάκος στη Λέσχη & Συνάντηση με τον «Παράξενοφετεινό Χειμώνα»*, συνέντευξη στη δημοσιογράφο Μ. Σιώτη, ΕΡΤ3, 19/1/2022, 19:00 - 21:00
2. Κύμα FM, Κέρκυρα, Εκπομπή Άντζελας Ρέγγη, 4/8/18 , 10:00 – 11:00
3. Τηλεοπτικός Σταθμός της Βουλής των Ελλήνων, συνέντευξη στη δημοσιογράφο Αλεξία Κουλούρη, 6/5/2014, 19:00 – 20:00.
4. LGR, 103.3 FM, Λονδίνο, 25/4/2004, 15:00-16:00.
5. ΡΙΚ, Πολιτιστικά Νέα, Λευκωσία, 31/10/2003, 20:00.
6. Radio Λεμεσός, εκπομπή Κ. Κολώτα, Λεμεσός, 29/10/2003, 11:00-12:00.

10.5. Αναφορές σε Ιστοσελίδες/Blogs (επιλογή)

- <https://www.culturenow.gr/giannis-xristakos-me-to-fovo-toy-alloy-atomiki-ekthesi-ston-eikastiko-kyklo-dl/>
- <https://www.culturenow.gr/pinned-stitched-and-glitzed-challenging-the-gender-stereotype-omadiki-ekthesi-stin-art-appel-gallery/>
- <https://umano.gr/giannis-xristakos-me-ton-fovo-tou-allou/>
- <https://yiannischristakos.wordpress.com>
- <https://theartwall.wordpress.com/2015/05/20/giannis-christakos-interview/#more-1555>
- <http://deste.gr/exhibition/panic-room/>
- http://mediaspace.newmuseum.org/201002skinfruit/articles/DESTEFoundation_Activities.pdf
- http://www.nyculturebeat.com/index.php?document_srl=3345253&mid=CulBeatExpress
- <https://ccgallery.co.uk/yiannis-christakos>
- <http://www.cubegallery.gr/>
- <http://www.wookgallery.com/new-events/2015/11/12/little-things-mean-a-lot>
- http://www.fiveyears.org.uk/archive/archive_folder/artist/f_artist.html
- <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=365452>
- <http://www.southlondonartmap.com/events/c-c-gallery/3333>
- <http://daily-lazy.blogspot.gr/2013/09/the-cabinet-at-remap4.html?m=1>

- http://www.artnews.de/kuenstler.php?kunst=Yiannis_Christakos
- <https://galleryartprisma.gr/el/2016/01/21/yiannis-christakos>
- <https://www.pinterest.com/pin/485262928572876660/>
- http://www.artandlife.gr/en/Chania-giannis_xristakos_i_bia_ton_imeron
- www.artnet.com/magazineus/.../bors12-15-05_detail.asp
- <http://cheapart.gr/tag/yiannis-christakos/>
- <http://www.tempo.gr/texnes-theamata/eikastika/20645-private-view-artaz#>
- www.remapkm.org
- <http://www.kivotosclubhotel.com/kivotos-art-projects>
- http://www.artnet.com/magazineus/features/bors/bors12-15-05_detail.asp?picnum=10
- <http://www.artaz.gr/item/368-private-view-press-material>
- <http://www.happyweek.gr/?p=55885>
- <http://www.culturenow.gr/36874/h-via-twn-hmerwn-ekthesh-toy-giannh-xrhstakoy-sto-art-wall>
- <http://www.vsblt.com/capsula.html>
- www.tempo24.gr/tags/giannis-hristakos
- <http://www.widewalls.ch/private-view-trilogy-group-exhibition-artaz-2014/>
- <https://www.ianos.gr/prosopikes-geografies-0154527.html>
- <http://www.athensvoice.gr/politismos/epiloges-522>
- <http://www.kathimerini.gr/811506/article/politismos/atzenta/h-atzenta-ths-evdomadas>
- <http://www.aegeanale.org/>
- <http://www.artbox.gr/action-field-kodra-2008.html>
- <http://gr.euronews.com/2015/04/15/yiannis-christakos-mapping-the-violence-of-our-days>
- <http://www.tempo.gr/texnes-theamata/eikastika/20645-private-view-artaz#>
- <http://www.widewalls.ch/private-view-trilogy-group-exhibition-artaz-2014/>

IV ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Περιλήψεις)

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ: (Personal Mapping – Memories and Imaginary Map)

Ιδιοπροσωπική Χαρτογραφία – Μνήμες και Φαντασιακός Χάρτης

Το διδακτορικό μου συνίστατο κατά ένα μέρος στην εργαστηριακή έρευνα και την πορεία της εξέλιξης του καλλιτεχνικού μου έργου (studio based research) και κατά δεύτερον στη θεωρητική διατριβή (thesis). Το θέμα της έρευνάς μου ήταν ο *Χάρτης* ως όχημα έμπνευσης και πεδίο δράσης στην εικαστική δημιουργία.

Το περιεχόμενο και η πορεία σε αυτή τη διατριβή συνιστά το πλαίσιο της έρευνάς μου, την εξέλιξη της μεθοδολογίας μου και την αξιολογική σύνοψη της επαγγελματικής μου πρακτικής ως καλλιτέχνη κατά τη διάρκεια της διδακτορικής μου περιόδου.

Ο χάρτης εκλαμβάνεται ως μια διεθνής γλώσσα, με σύμβολα και κώδικες και είναι αναγνωρίσιμοι διεθνώς. Αποτελούν έναν τρόπο κατανόησης και συμφωνίας της αντίληψης του χώρου και μια μέθοδος γραφικής παράστασης ιδεών, συνεύρεσης και οργάνωσης γνώσης. Σχηματίζουμε «διανοητικούς χάρτες» τόπων με τη διαδικασία παράθεσης πληροφοριών σε σχέση με την ιδιοπροσωπική αντίληψη του περιβάλλοντος, ενώ ο πραγματικός χάρτης παρέχει την οπτική αναπαράσταση του φυσικού κόσμου και των συνόρων του.

Αυτά τα σύνορα μετατίθενται και αλλάζουν: διαφορετικοί πολιτισμοί και γεωγραφικές ταυτότητες σχηματίζονται από την αυξανόμενη μετακίνηση δυνάμεων εξαιτίας της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής παγκοσμιοποίησης. Σε απάντηση και ως μια ανάγκη να ορίσουν τον δικό τους τόπο στον κόσμο, οι καλλιτέχνες έχουν αρχίσει να ενδιαφέρονται στη χρήση της οπτικής γλώσσας του χάρτη παράλληλα με συστήματα και στρατηγικές χαρτογράφησης.

Από τότε που ο Λεονάρντο ντα Βίντσι εφάρμοσε τον χάρτη στις επιστημονικές του ασκήσεις και οι Βενετσιάνοι καλλιτέχνες της Αναγέννησης αναγνώρισαν τις συμβολικές δυνατότητες της χαρτογράφησης, ο χάρτης ως εργαλείο καλλιτεχνικής δράσης, χρησιμοποιήθηκε από πολλούς δημιουργούς.

Αυτό που αποκαλώ *Προσωπικό Χάρτη* είναι αποτέλεσμα φαντασιακής διαδικασίας και προέρχεται από την αποδόμηση του αρχικού, ορθολογιστικού χάρτη. Ο Guy Debord και οι Καταστασιακοί ήταν ίσως οι πρώτοι που αποδόμησαν τον χάρτη στο έργο *Naked Cities, 1957*, για να διατυπώσουν κοινωνικοπολιτικούς προβληματισμούς. Στο έργο αυτό προτείνεται ένα ιδανικό φαντασιακό γράφημα της πόλης του Παρισιού, το οποίο απορρέει από τον φανταστικό επανασχεδιασμό του χάρτη της πόλης. Την ίδια στιγμή ο Guy Debord εισάγει την έννοια των Ψυχογεωγραφημάτων (*Psychogeographies*) και την *Θεωρία του Derive*, που είναι η τεχνική της επανατοποθέτησης του υπαρκτού, αστικού τοπίου με σκοπό την δημιουργία μιας νέας φαντασιακής πόλης.¹

Πολύ πριν την ομάδα των Καταστασιακών, το 1929, εκδίδεται από το Βελγικό περιοδικό *Variates* ο Σουρεαλιστικός Χάρτης του Κόσμου, (*The Surrealistic Map of the World*). Σε αυτόν τον χάρτη αποδίδεται μια Σουρεαλιστική εικόνα του Γεωγραφικού Άτλαντα, η οποία σχετίζεται με τις πνευματικές ζώνες-περιοχές του Κόσμου.

Στις δεκαετίες του 1960 και 1970, Μινιμαλιστές καλλιτέχνες ενσωμάτωσαν χαρτογραφικές μεθόδους και τοπογραφικές παραστάσεις στην εικαστική τους πρακτική. Παράλληλα Εννοιολογικοί καλλιτέχνες και «καλλιτέχνες της γης» (Land artists) χρησιμοποιούν χάρτες και φαντασιακά γεωγραφήματα για να αναπαραστήσουν τις καλλιτεχνικές τους δραστηριότητες. Ο Beuys, οι Fluxus, η Susan Hiller, ο Constable, ο Michael Druggs και άλλοι, εξερευνούν τις δυνατότητες του φαντασιακού χάρτη στην πρακτική τους και

¹ Simon Sadler, *The Situationist city*, The MIT Press, Massachusetts, 1998, σελ.84

μεταχειρίζονται την χαρτογραφία για να δημιουργήσουν τους δικούς τους προσωπικούς χάρτες.

Κατά την περίοδο της Διδακτορικής μου έρευνας, τόσο στη θεωρία όσο και στην εργαστηριακή πρακτική, εμπλούτισα το καλλιτεχνικό μου λεξιλόγιο, προκαλώντας νέους δρόμους πραγμάτωσης του ζωγραφικού μου κόσμου. Ανέπτυξα ένα σύστημα σχεδιασμού αναμορφώνοντας περαιτέρω την γραμμή προσεγγίζοντας τη ζωγραφική μου έρευνα με τους εξής τρόπους:

1. Την χρήση της γραμμής ως εκφραστικό και πλαστικό μέσο. Η γραμμή, κατά την διάρκεια της ζωγραφικής μου έρευνας, πάντα αποτελούσε ευδιάκριτο στοιχείο της πρακτικής μου.

2. Την ενσωμάτωση στοιχείων χαρτογραφίας στο ζωγραφικό μου λεξιλόγιο και την ανάπτυξη ενός συστήματος χαρτογράφησης που αποτελεί την εξέλιξη ενός πλέγματος σχεδιασμένων γραμμών.

3. Την σχεδιαστική αποδόμηση του αναπαραστατικού χάρτη και την σύνθεση ενός νέου φαντασιακού χάρτη. Πειραματίστηκα εφαρμόζοντας τη γραμμή με τρεις τρόπους:

- α) αντιπαραθέτοντας την γραμμή με το χάρτη,
- β) φέρνοντας και τα δύο στοιχεία σε διάλογο,
- γ) ενοποιώντας την γραμμή με τη φόρμα του χάρτη.

4. Η ιδέα της κλωστής σχετιζόμενη με πρώιμες μνήμες μου, όντας παιδί μοδίστρας.

Ζωγραφικά αναπαριστώμενη με τη γραμμή, η κλωστή πρωταγωνιστεί σχεδόν στο σύνολο του πρόσφατου έργου μου και χρησιμοποιείται για την σύνθεση ενός ιδιωματικού μοτίβου. Την χρήση του αφηρημένου σκαριγραφήματος (doodling), ως μορφή οργανικού πλέγματος γραμμών.

Την παράθεση εικόνων που συνθέτουν οπτικές αντιπαραθέσεις.

Αυτά τα ζητήματα βρέθηκαν στον πυρήνα της έρευνάς μου και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην εικαστική μου εξέλιξη. Αποτελούν ζωγραφικές προβληματικές που εξερεύνησα μέσα σε ένα πλαίσιο τόσο αυτοβιογραφικών όσο και κοινωνικών αναφορών. Κινητήρια ιδέα στην έρευνά μου αποτέλεσε η έννοια του Φαντασιακού Χάρτη και το Σημείο και η Γραμμή ως εικαστικά στοιχεία στην δημιουργία του. Το έργο που παράχθηκε ήταν η λογική εξέλιξη μιας δεκαετούς προσπάθειας μελέτης της φόρμας και χρήση της γραμμής ως βασικό εκφραστικό εργαλείο. Οι όποιες σχεδιαστικές αλλαγές συντελέστηκαν στο έργο μου προήλθαν από την ανάπτυξη της προγενέστερης πρακτικής μου.

Κατά την διάρκεια της ζωγραφικής μου πρακτικής, η Αποδόμηση (βασικό γνώρισμα του Μεταμοντέρνου), βρέθηκε διαρκώς στο κέντρο της έρευνάς μου. Το έντονο ενδιαφέρον μου για το σχέδιο, η μελέτη της φόρμας, και η αποδόμηση του περιγράμματός της αποτελούν το όχημα της καλλιτεχνικής μου μεθοδολογίας. Κάτι τέτοιο αποτελεί μια διαρκή διαδικασία επανασχεδιασμού της μορφής του αρχικού ερεθίσματος. Πίστη μου αποτελεί πως η πρακτική της αποδόμησης απαιτεί υψηλού βαθμού κατανόηση της αρχικής δομημένης φόρμας και ως εκ τούτου το σχέδιο υπήρξε πάντα ενεργό και αναπόσπαστο μέρος της εικαστικής μου πρακτικής.

Αρκετές φορές έρχομαι αντιμέτωπος με το ερώτημα, «ποιο είναι το αντικείμενο, ο στόχος;» και είναι κάτι που δεν μπορώ αληθινά να απαντήσω. Δουλεύω προς κάτι και όχι από κάτι.

Είναι μια πορεία ανακαλύψεων.

8. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

8.1. Μονογραφία :(Προσωπικές Γεωγραφίες)

Χρηστάκος, Γ. (2005). Προσωπικές Γεωγραφίες, Αθήνα: Futura

Ο χάρτης θεωρείται ως μια διεθνής γλώσσα, με σύμβολα και κώδικες και είναι αναγνωρίσιμος διεθνώς. Αποτελεί έναν τρόπο κατανόησης και συμφωνίας της αντίληψης του χώρου και μια μέθοδος γραφικής παράστασης ιδεών, συνεύρεσης και οργάνωσης γνώσης.

Πολλοί από τους πρώιμους χαρτογράφους του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα δεν ήταν ιδιαίτερα καταρτισμένοι. Κάποιοι, όπως ο Λεονάρντο ντα Βίντσι, ήταν καλλιτέχνες και επιστήμονες που ενδιαφέρονταν για την εξάπλωση της ανθρώπινης γνώσης· άλλοι προήλθαν από την τάξη των ευγενών και άλλοι, όπως ο σπουδαίος Βρετανός χαρτογράφος John Speed, που ευημέρησε στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, ήταν ράφτης στο επάγγελμα.

Για πολλούς αιώνες, οι ζωγραφικές αναπαραστάσεις που είναι εμφανείς σε πολλούς από τους χάρτες έχουν τρεις λειτουργικούς ρόλους: να διακοσμούν, να παρέχουν ένα χρήσιμο σύμβολο (για μια εκκλησία ή ένα σπίτι για παράδειγμα) και να δομούν μια βάση για άλλες πληροφορίες. Καθώς η τέχνη του σχεδιαστή έγινε επιστήμη, η ποιότητα των χαρτών βελτιώθηκε· και ο σχεδιαστής-καλλιτέχνης έπρεπε να βελτιώσει τις ικανότητές του στο σχέδιο. Από την Πτολεμαϊκή κοσμοθεωρία στην σημερινή δορυφορική αναπαρασταση, η ανάγνωση χαρτών βασίζεται πάντα σε μια προηγούμενη γνώση των συμβόλων και αρχών που μπορούν να κάνουν μια τέτοιου είδους ανάγνωση λειτουργική.

Από τότε που ο Λεονάρντο ντα Βίντσι εφάρμοσε τον χάρτη στις επιστημονικές του ασκήσεις και οι Βενετσιάνοι καλλιτέχνες της Αναγέννησης αναγνώρισαν τις συμβολικές δυνατότητες της χαρτογράφησης, ο χάρτης, ως εργαλείο καλλιτεχνικής δράσης, χρησιμοποιήθηκε από πολλούς δημιουργούς.

Μεγάλο τμήμα της επιχειρηματολογίας μου σχετικά με την μετα-χαρτογράφηση, την επανα-χαρτογράφηση (αυτό που ονομάζω Προσωπική Γεωγραφία) και τις αντιφατικές χαρτογραφίες που παρουσιάζονται σε έργα της σύγχρονης τέχνης, στρέφεται γύρω από τις δομές και τα δηλωτικά συστήματα, στα οποία η γνώση οργανώνεται και μεταφέρεται. Κάθε ένα κομμάτι έργου που αναφέρεται εδώ, υιοθετεί μια διαφορετική διάσταση από τις υποτιθέμενες αόρατες σχέσεις ανάμεσα στις ενοποιητικές γεωγραφικές ιστορίες και στα συστήματα αναπαραστάσης όπως οπτική γλώσσα, συλλογικές ιστορίες, αναμνήσεις, προοπτική, διαφάνεια, ευθραυστότητα.

8.2. Δημοσίευση σε ελληνικό επιστημονικό περιοδικό

Χρηστάκος, Γ. & Αμπάντη, Α. (2010). Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις και εικαστική αγωγή. Ένα project με εργαλείο το χάρτη στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *Μέντορας*, Περιοδικό Επιστημονικών και Εκπαιδευτικών Ερευνών (με κριτές), Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του ΥΠΕΠΘ, τ. 12., σσ. 87-102.

Το παρόν άρθρο αναφέρεται στη διαπολιτισμική αγωγή μέσα από το μάθημα των εικαστικών και περιγράφει μια σχολική εικαστική δραστηριότητα, η οποία εφαρμόστηκε στο δημοτικό διαπολιτισμικό σχολείο Π. Φαλήρου κατά το σχολικό έτος 2008-2009. Η δραστηριότητα με τίτλο: «Αγκαλιάζω όλο τον κόσμο» ακολούθησε τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και αποσκοπεί στην ανάδειξη του ρόλου της εικαστικής παιδείας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες, αξιοποιώντας τη χαρτογράφηση και χρησιμοποιώντας την πολιτισμική διαφορετικότητα σαν πλατφόρμα διαλόγου, παρήγαγαν καλλιτεχνικό έργο. Κατά τη δράση αυτή, η οποία έγινε στο πλαίσιο

της ευέλικτης ζώνης, οι μαθητές που φοιτούσαν στην πέμπτη τάξη με την καθοδήγηση της δασκάλας και του εικαστικού δημιούργησαν δύο μεγάλους χάρτες – κολλάζ ζωγραφιών, λέξεων και μικρών ενθυμίων, τα οποία ανακαλούν στη μνήμη τους τη χώρα και τον πολιτισμό τους.

8.3. Δημοσίευση σε συλλογικό τόμο

Χρηστάκος, Γ. (2013), Η πολλαπλή ανάγνωση και χρήση της Εικόνας ως παιδαγωγικό εργαλείο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο βιβλίο Γκόβαρης, Χ. (Επιμ. Εκδ), *Διδασκαλία και Μάθηση στο Διαπολιτισμικό Σχολείο* (σσ. 245-264). Αθήνα: Gutenberg.

Το παρόν άρθρο αφορά την υλοποίηση μιας σχολικής εικαστικής δραστηριότητας, στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και αποσκοπεί στον εμπλουτισμό του μαθήματος της εικαστικής παιδείας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με το εκφραστικό μέσο της φωτογραφίας. Το ερευνητικό πεδίο της δραστηριότητας ήταν η χρήση της εικόνας. Πιο συγκεκριμένα, προέβλεπε, μέσω της πολλαπλής ανάγνωσης της εικόνας, τη δημιουργία πολυεπίπεδων φωτογραφικών έργων και είχε στόχο αφενός την εξοικείωση της ομάδας των μαθητών που πήρε μέρος, με το καθημερινό τους περιβάλλον, αφετέρου την προβολή των όποιων πολυπολιτισμικών στοιχείων της ομάδας.

Κατά τη δράση αυτή, η οποία έγινε στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης, τα παιδιά δημιούργησαν τρία μεγάλα φωτογραφικά – κολλάζ φωτογραφιών, ζωγραφιών, λέξεων και μικρών αντικειμένων, τα οποία απεικονίζουν την φαντασιακή μορφή της πόλης που κατοικούν, προβάλλουν στοιχεία της καθημερινότητάς τους και τέλος, στο βαθμό που υπάρχουν, ανακαλούν μνήμες της χώρας και του πολιτισμού τους.

Αυτό το σχέδιο δράσης αξιοποίησε την φωτογραφία και χρησιμοποιώντας την πολιτισμική διαφορετικότητα σαν πλατφόρμα διαλόγου, παρήγαγε καλλιτεχνικό έργο. Ένα καλλιτεχνικό έργο το οποίο είναι αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας των παιδιών με την εποπτεία της δασκάλας τους και του εικαστικού καλλιτέχνη.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο εντάσσεται η παραπάνω εικαστική δραστηριότητα, επισημαίνοντας τα διαφορετικά επίπεδα ανάγνωσης μιας εικόνας καθώς και το ρόλο της ως στοιχείου πολιτισμικής ταυτότητας.

8.4. Δημοσιεύσεις σε Πρακτικά διεθνών επιστημονικών συνεδρίων

4.1. Χρηστάκος, Γ., Δαφιώτης, Π., (2022), «Χαρτογράφηση ως παιδαγωγική /εικαστική πρακτική» δημοσίευση στα πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί», Ιωάννινα (Πρακτικά Συνεδρίου, υπό έκδοση)

Η παρούσα εργασία, η οποία συνδέεται με βιωματικό εργαστήριο, αποσκοπεί στην παρουσίαση και ανάδειξη καινοτόμων και εναλλακτικών πρακτικών που αφορούν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση αλλά μπορούν να εφαρμοστούν σε όλο το φάσμα της τυπικής εκπαίδευσης. Η κεντρική έννοια είναι η δημιουργία πολυτροπικών χαρτογραφήσεων της εμπειρίας του χώρου που ζουν τα παιδιά, με χρήση εικαστικών σημειωματάρων. Σημειώνεται ότι η μέθοδος αυτή εισάγεται με τα νέα Προγράμματα Σπουδών ως κεντρικής σημασίας. Σε αυτά οι μαθητές/τριες δημιουργούν υποκειμενικές χαρτογραφήσεις του περιβάλλοντος τους (π.χ. αστικό τοπίο/γειτονιά) μέσω πολυεπίπεδων εικόνων, που εμπεριέχουν πλήθος τρόπων οπτικής επικοινωνίας όπως φωτογραφιών, σκίτσων, σχημάτων, κειμένων (σημειώσεις/σχόλια/σκέψεις), συμβόλων και εικαστικών στοιχείων

όπως χρωματικές επιφάνειες/φόρμες. Τα παιδιά αναπτύσσουν μέσα από την δημιουργία τέτοιων εικαστικών χαρτών μέσω της μεθόδου των εικαστικών σημειωματάρων μια αυξημένη αντίληψη του χώρου αλλά και των ίδιων τους των τρόπων πρόσληψης, επεξεργασίας και διερεύνησης ποιότητων που αφορούν το χώρο γύρω τους. Η μέθοδος αυτή εξοικειώνει τα παιδιά με συνθετικές, εξερευνητικές δημιουργικές πρακτικές που βασίζονται στην σύνδεση πολλαπλών σημειωτικών πόρων και μέσων. Μια τέτοια προσέγγιση έχει επίσης όχι μόνο την ικανότητα να συνδέει την βιωμένη αίσθηση του περιβάλλοντος με νοηματικές διερευνήσεις του πως είναι αλλά και πως θα έπρεπε να είναι ο χώρος που χαρτογραφείται. Έτσι η δραστηριότητα αυτή αποκτά πέρα από αισθητικό, και νοηματικό περιεχόμενο, τόσο κριτικό όσο και αναστοχαστικό χαρακτήρα καθώς τα εικαστικά σημειωματάρια αποτυπώνουν μια πορεία σκέψης με πολλαπλά μέσα αλλά και δίνουν την δυνατότητα αναθεώρησης της. Οι χάρτες σύμφωνα με τον φιλόσοφο Deleuze, όπως σημειώνει και ο θεωρητικός των παιδαγωγικών επιστημών Kamberelis, δεν αποτυπώνουν ή αναπαράγουν την πραγματικότητα αλλά παράγουν πιθανές πραγματικότητες συνδέοντας με ριζωματικό τρόπο την εξωτερική πλευρά των ορατών πραγμάτων με προθέσεις δυνατότητες και κατευθύνσεις που μπορούν να πάρουν. Στο πλαίσιο του βιωματικού εργαστηρίου φοιτητές/τριες θα εφαρμόσουν την προτεινόμενη μέθοδο δημιουργώντας χαρτογραφήσεις της εμπειρίας τους από μια διαδρομή στο αστικό τοπίο, συνδέοντας το ορατό με το επιθυμητό και την προσωπική τους εμπλοκή στην μεθοδολογική προσέγγιση αυτή, με τις αυριανές τους διδακτικές πρακτικές. Επίσης, θα παρουσιαστούν στην εισήγηση και τα αποτελέσματα της παιδαγωγικής ερευνητικής δράσης του Γιάννη Χρηστάκου στο πεδίο αυτό με τους φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με έμφαση σε χαρτογραφήσεις που έγιναν σε γειτονιές της πόλης των Ιωαννίνων, καθώς και η μεθοδολογική λογική του εικαστικού σημειωματάρου όπως εντάχθηκε από τον Παναγιώτη Δαφιιώτη στα νέα Π.Σ.

35

4.2. Χρηστάκος, Γ., Δέδος, Ζ., (2019), «Artist's Book», στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts, ISBN: 978-960-233-241-2.

Οι εικονογραφικές τεχντροπίες τις οποίες θα παρουσιάσουμε συνοπτικά εδώ , είναι οι τεχντροπίες των εικονογραφήσεων που δόθηκαν στα παιδιά στα πλαίσια της έρευνας που ακολουθεί στο δεύτερο μέρος και στην παρούσα εργασία θα περιοριστούμε σ' αυτές . παρουσίαση αυτή αφορά τα κύρια χαρακτηριστικά του κάθε ρεύματος , τη σημασία του , την ιστορία του, τις ιδέες που τον διέπουν καθώς και εκείνα τα υφολογικά στοιχεία που το διακρίνουν από άλλα ρεύματα που τον συνδέουν μ' αυτά ,63 Αν λοιπόν πάρουμε χρονολογικά (ανάλογα δηλαδή με την περίοδο εμφάνισης του συγκεκριμένου ρεύματος στην τέχνη) τις τεχντροπίες εικονογράφησης που διαπιστώσαμε στα παιδικά βιβλία , θα έχουμε α) το Μπαρόκ , β) το Ρεαλισμό , γ) το Φωβισμό , δ) τον Εξπρεσιονισμό , ε) το Σουρεαλισμό και ζ) το disney στυλ

8.5. Δημοσιεύσεις σε Πρακτικά ελληνικών επιστημονικών συνεδρίων

5.1. Χρηστάκος, Γ., Ράπτης, Θ., (2020), «Άνω-Κάτω: ένα οπτικό ακουστικό εργαστήριο» δημοσίευση στα πρακτικά του 11^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και Διδακτικής πράξης, Ιωάννινα, σσ. 447 – 456.

Τα τελευταία χρόνια τονίζεται όλο και περισσότερο ο ρόλος των τεχνών στο χώρο της εκπαίδευσης, αν και συνήθως οι διαπιστώσεις και τα επιστημονικά πορίσματα μεταφράζονται στο επίπεδο της εκπαιδευτικής πολιτικής σε διακηρύξεις, χωρίς όμως και την απαιτούμενη μετάβαση στην πράξη. Η τέχνη εμφανίζεται ως ο χώρος που ενισχύει τη δημιουργικότητα και τη φαντασία, που δημιουργεί κανάλια έκφρασης και επικοινωνίας και

συμβάλλει στην ολοκλήρωση του παιδιού. Από την άλλη, στη σύγχρονη εποχή, ο χώρος της τέχνης θεωρείται ως το προνομιακό πεδίο ελεύθερης δράσης μέσα στο πλαίσιο της ασφυκτικής μονοκρατορίας του ορθολογισμού και της αφαιρετικής σκέψης της νεωτερικής εποχής, που αντιμετωπίζει πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης όπως τη συναισθηματική έκφραση, τη σωματικότητα, την εγγύτητα, τη μη αποδοτική και με μη μετρήσιμα αποτελέσματα δράση ως αδιάφορη ή προβληματική, σε αρκετές περιπτώσεις και ως επικίνδυνη.

5.2. Χρηστάκος, Γ., (2019), «Όταν ο αθλητισμός συναντά τις Εικαστικές Τέχνες»
1ο Διεπιστημονικό Συνέδριο, Αθλητισμός & Τέχνη Επιστημονικός & Καλλιτεχνικός
Διάλογος, (Απρίλιος 2019), Ιωάννινα ISBN: 978-960-635-0511,
<http://sportsart.conf.uoi.gr>.

Από την αρχαιότητα υπάρχει μία σημαντική σχέση ανάμεσα στις παραπάνω δραστηριότητες του ανθρώπου, η οποία συνεχίζεται και ως τις μέρες μας. Στην αρχαία ζωγραφική, αθλητικά θέματα απεικονίζονται ήδη στις τοιχογραφίες του ανακτόρου της Κνωσού, κατά την Υστερομινωική εποχή, όπου σώζεται παράσταση νέου που επιχειρεί άλμα πάνω από ταύρο. Αντίστοιχα στη Σαντορίνη έχει βρεθεί νωπογραφική παράσταση νέων πυγμάχων, της Υστεροκυκλαδικής περιόδου, πιθανότατα στις αρχές του 18ου π.χ. αιώνα. Ωστόσο κατά την αρχαιότητα, το κατεξοχήν είδος τέχνης που απεικονίζει αθλητικές δραστηριότητες, αγωνίσματα και σκηνές από γυμνάσια, είναι αναμφίβολα η ζωγραφική και πιο συγκεκριμένα η αγγειογραφία. Τα σχέδια στα αγγεία αυτά δεν αποτελούν πιστή απόδοση της πραγματικότητας αλλά αποτελούν μάλλον έκφραση της εντύπωσης που είχε ο καλλιτέχνης από ένα αντικείμενο, παραπέμποντας στον σύγχρονο ιμπρεσιονισμό.

36

8.6. Εργασίες στο πλαίσιο έκθεσης επιστημονικών προγραμμάτων

6.1. Χρηστάκος, Γ. (2009), *Εικονικός Αναγραμματισμός*, παραδοτέο στο πλαίσιο της δημοσίευσης *Μάθηση με Εικόνες*, Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Imago 2010: Εναύσματα για την εργασία στην Προσχολική ηλικία και στην ηλικία του Δημοτικού. Φορέας Υλοποίησης: Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Το ερευνητικό πεδίο του προγράμματος ήταν ο εικονικός αλφαριθμητισμός.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόστηκε στους μαθητές της Τρίτης Δημοτικού.

Οι μαθητές, στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης, ασχολήθηκαν με κάτι διαφορετικό από ό, τι προστάζει το «ανελαστικό» σχολικό πρόγραμμα και είχαν την ευκαιρία να ασκήσουν τόσο τη ματιά τους, όσο και την κριτική σκέψη τους σε κάτι περισσότερο εικαστικό και δημιουργικό, δουλεύοντας και μελετώντας τον χώρο στον οποίο κινούνται. Το πρόγραμμα περιελάμβανε τρεις θεματικούς άξονες εργασίας: α) παρουσιάζω τη ζωή της γειτονιάς μου, β) φαντάζομαι τη μελλοντική εικόνα της γειτονιάς μου και γ) διαφημίζω τη γειτονιά μου.

Το τελικό εικαστικό αποτέλεσμα ήταν τρία θαυμάσια, μεγάλα έργα, όπου σε αυτά οι φωτογραφίες των μαθητών, επαναδιατυπωμένες και πολλαπλώς αναγνωσμένες, συνιστούσαν τις καθημερινές προσωπικές γεωγραφίες των δημιουργών τους.

Η εικόνα είχε ένα διττό ρόλο για τα παιδιά και αυτός συνίστατο στη λήψη – καταγραφή της πληροφορίας και στην κριτική – αισθητική τοποθέτηση απέναντί της.

Οι εικόνες που έκαναν εντύπωση στα παιδιά ήταν αυτές της καθημερινότητάς τους.

Πέρα από την μικροκοινωνία του σχολείου, τα σπίτια των φίλων τους και σκηνές από την λαϊκή αγορά όπως οι πάγκοι με τα φρούτα, μικρομάγαζα, αλλά και γνωστοί σε αυτά καταστηματάρχες μαγνήτιζαν την προσοχή τους.

Για τα παιδιά η εικόνα ήταν η αφορμή για δημιουργία, γνώση, παιχνίδι, καλλιτεχνική έκφραση. Οι φωτογραφίες τους αποτέλεσαν το όχημα κριτικής τοποθέτησης των παιδιών

απέναντι στην εικόνα της γειτονιάς τους, της πόλης τους και κατ' επέκταση της κοινωνίας τους. Τα παιδιά μέσα από αυτήν την κριτική ανάγνωση του τοπίου και της εικόνας του, είχαν, ίσως, τη μοναδική ευκαιρία για μια μικρο-παρέμβαση στον κόσμο των μεγάλων. Μέσα από αυτή τη σύνθετη διαδικασία, η εικόνα αναδείχτηκε αφενός σε μαθησιακό εργαλείο, αφετέρου σε πλατφόρμα κριτικής σκέψης και αισθητικής αναβάθμισης.

6.2. Christakos, Y. (2003) Intercultural approaches at Primary School through Mapping: The example of Tidemill Primary School of Deptford, παραδοτέο στο πλαίσιο της έκθεσης αποτελεσμάτων στο πρόγραμμα: *Larkhall development for Life - Larkhall Sure Start*”, TAP Art Project, Stockwell, S. London.

Το “*I Love Everybody*” ήταν μια καλλιτεχνική διδακτική δράση, που έγινε τον Ιανουάριο - Φεβρουάριο του 2002 στο Deptford του Ν. Λονδίνου. Αυτό το σχέδιο δράσης εκπονήθηκε από τον καλλιτέχνη Γιάννη Χρηστάκο και την ανθρωπολόγο-καλλιτέχνη, Joanna Gore, μέλη του μη κερδοσκοπικού οργανισμού, Tap Art Project, για λογαριασμό του Tidemill Primary School του Deptford.

Αυτό το σχέδιο δράσης αξιοποίησε την χαρτογράφηση και, χρησιμοποιώντας την πολιτισμική διαφορετικότητα σαν πλατφόρμα διαλόγου, παρήγαγε καλλιτεχνικό έργο. Ένα καλλιτεχνικό έργο το οποίο είναι αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας παιδιών και επιστημονικά κατατάσσεται στο πεδίο της Συμμετοχικής Δημόσιας Τέχνης (Community Art, New Journal Public Art).

Το Deptford, όπου βρίσκεται το σχολείο στο οποίο έγινε το συγκεκριμένο έργο, είναι μια υποβαθμισμένη περιοχή του Ν. Λονδίνου με έντονα τα στοιχεία της πολυ-πολιτισμικότητας, της περιθωριοποίησης και της φτώχειας.

Σ' αυτό το σχολείο, μαθήτευαν 300 παιδιά, εκ των οποίων μόνο τα 50 ήταν παιδιά λευκά, Βρετανικής καταγωγής, των οποίων η Αγγλική ήταν η μητρική τους γλώσσα. Πολλά από αυτά τα παιδιά είχαν γεννηθεί μεν στην Βρετανία, αλλά από γονείς μετανάστες (πολιτικούς ή οικονομικούς) που σε κάθε περίπτωση είχαν μετακινηθεί στη χώρα σχετικά πρόσφατα. Πολλά παιδιά μόλις είχαν φτάσει στη Βρετανία κι ως εκ τούτου είχαν προβλήματα με τη γλώσσα ή δεν την μιλούσαν καθόλου με ό,τι αυτό συνεπαγόταν. Όλα αυτά δημιουργούσαν προβλήματα συνοχής στο σχολείο και πολλές φορές συνιστούσαν γόνιμο έδαφος για επιθετικές συμπεριφορές.

Η καλλιτεχνική αυτή δράση σχεδιάστηκε, κατόπιν αιτήματος της διεύθυνσης του σχολείου, προς τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό, Tap Art Project, εν όψει της αξιολόγησης του σχολείου και με στόχο την αναβάθμιση της καλλιτεχνικής δραστηριότητας αυτού.

Στόχος του εγχειρήματος ήταν να αναδείξει την επίγνωση των παιδιών στο πώς να σέβονται και να αξιολογούν την πολιτισμική ποικιλομορφία στο σχολείο τους, τη γειτονιά τους, τη χώρα όπου κατοικούν.

Το θέμα της εργασίας ήταν η πολιτισμική ανάμειξη, η χαρτογραφική μετάπλαση, η γνωριμία και το παιχνίδι με σημαίες και εθνικά σύμβολα και τέλος η δημιουργία καλλιτεχνικού έργου, το οποίο να αντανάκλα τη συνάντηση διαφορετικών ανθρώπων από διαφορετικούς τόπους και με διαφορετικές πολιτισμικές αναφορές. Στο «*I Love Everybody*» συμμετείχαν 36 παιδιά 22 διαφορετικών εθνικοτήτων, ενώ το πρόγραμμα είχε διάρκεια 8 εβδομάδων.

8.7. Εισηγήσεις σε πανελλήνια επιστημονικά συνέδρια (βιβλίο περιλήψεων)

7.1. Χρηστάκος, Γ., Τριάντου Ι., (2023), «Συνομιλώντας με τα γλυπτά της λίμνης μας»: Ένας πολιτιστικός περίπατος για παιδιά του Νηπιαγωγείου, 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα. (αποδοχή εισήγησης)

Η επαφή του παιδιού με το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ζει θεωρείται σημαντική στο νηπιαγωγείο καθώς δίνει την ευκαιρία στο παιδί α) να αναπτύξει τις ικανότητές του μέσω της παρατήρησης, β) να ευαισθητοποιηθεί απέναντι στο περιβάλλον του, γ) να καλλιεργήσει τις αισθήσεις του, γ) να «εκπαιδευτεί» στην έκφραση των συναισθημάτων του και μέσα από αυτούς τους δρόμους να απελευθερώσει τις δημιουργικές του ικανότητες. Προσεγγίζοντας το πολιτισμικό περιβάλλον της πόλης του, το παιδί έρχεται σε επαφή με τα στοιχεία εκείνα που στη συνέχεια θα καθορίσουν τόσο την πολιτιστική του ταυτότητα όσο και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής του έκφρασης. Στην περίπτωση της παιδαγωγικής δράσης ενός πολιτιστικού περιπάτου ο μαθητής, εκτός από το να συνδεθεί ατομικά με μνημεία και εικαστικά έργα του τόπου του, γίνεται μέλος μίας ομάδας, η οποία μέσω της τέχνης αναζητά τα κοινά καθημερινά βιώματα σε σημεία της πόλης του, αποκωδικοποιώντας το περιβάλλον του και παρεμβαίνοντας αισθητικά όπου χρειάζεται.

Η εκπαιδευτική δράση «Συνομιλώντας με τα γλυπτά της λίμνης μας» δομήθηκε σε δύο μέρη: Αρχικά τα παιδιά συμμετείχαν σε έναν πολιτιστικό περίπατο κατά τον οποίο ήρθαν σε επαφή, κατέγραψαν, φωτογράφησαν και γνώρισαν από κοντά τα γλυπτά που βρίσκονται στον παραλίμνιο δρόμο των Ιωαννίνων, μαθαίνοντας για τους γλύπτες που τα φιλοτέχνησαν, για το θέμα τους και τη σχέση του με την ιστορία της πόλης. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε από τα ίδια τα παιδιά ένα εικαστικό αποτύπωμα, το οποίο εκτός από τα ίδια τα έργα περιλάμβανε κομμάτια των μύθων της πόλης, αλλά και προσωπικά βιώματα των παιδιών σε αυτά τα σημεία. Ο στόχος της δράσης ήταν να συνδεθούν τα παιδιά με αυτό το σημείο της πόλης και τα σύμβολά του, αποκωδικοποιώντας την εμφανή αισθητική αξία των γλυπτών.

Ερευνητικά η εκπαιδευτική δράση «Συνομιλώντας με τα γλυπτά της λίμνης μας», εντάσσεται στη μελέτη περίπτωσης. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα νήπια μπορούν να αντιληφθούν και να αποκωδικοποιήσουν τον «πολιτιστικό τόπο» και να τον εντάξουν μέσα στον καθημερινό τόπο. Συγχρόνως είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την ένταξη των πολιτιστικών περιπάτων στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου σαν όχημα για την προσέγγιση του τοπικού πολιτισμικού γίνεσθαι. Τα ερευνητικά αποτελέσματα προέκυψαν αφενός μεν από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της δράσης που έγινε με τα παιδιά και αφετέρου μέσω ερωτηματολογίου που απευθύνθηκε σε εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε Νηπιαγωγεία της πόλης.

7.2. Χρηστάκος, Γ., (2019), «*Knowing my Friend (Fine Arts)*», στο International Conference ISCAR: Crisis in Contexts, ISBN: 978-960-233-241-2.

Σήμερα η ελληνική κοινωνία αντιμετωπίζει μια νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα με ποικίλες προκλήσεις και προβλήματα. Η πολυπολιτισμική και γλωσσική ποικιλία είναι πλέον ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Ο εκπαιδευτικός καλείται να τα αντιμετωπίσει μέσα στην τάξη, όπου ο μαθητικός πληθυσμός αποτελείται σε πολλές περιπτώσεις από άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα. Πολλά είναι τα ερωτήματα που γεννιούνται κατά την καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία: πώς θα προσαρμοστούν οι αλλόγλωσσοι μαθητές

στο ελληνικό σχολικό σύστημα, ποιες ιδιαίτερες δυσκολίες παρουσιάζει η ένταξη των μαθητών και πώς αυτές επηρεάζουν τη σχολική επίδοσή τους, ποιες μεθόδους και ποιες στρατηγικές ακολουθεί ο διδάσκων και πώς αυτές θα οδηγήσουν στην ομαλότερη μετάβαση των μαθητών αυτών στη νέα σχολική πραγματικότητα.

Ο εκπαιδευτικός και πιο συγκεκριμένα ο νηπιαγωγός καλείται να αναπτύξει νέους τρόπους και εργαλεία προσέγγισης των παιδιών. Προς αυτή την κατεύθυνση το σεμινάριο αυτό μελετά την αξιοποίηση της χρήσης του χάρτη για τη δημιουργία ομαδικού εικαστικού έργου. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου έγινε παρουσίαση της σχολικής δραστηριότητας με τίτλο: «Αγαπώ όλο τον Κόσμο: Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με εργαλείο τον χάρτη»